د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې او
د ساینس د مرکز معینیت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي
کتابونو د تالیف لوی ریاست

پښتو

دوهم ټولګی

Ketabton.com

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درسی کتابونه د پوهنې په وزارت پورې اړه لري
په بازار کې يې اخيستنه او خرڅونه په کلکه منع
ده. له سر غړونکو سره قانوني چلند کيږي.

ISBN 978-9936-25-160-1

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهنې وزارت
د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې او
د ساینس د مرکز معینیت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي
کتابونو د تالیف لوی ریاست

پښتو

دوهم ټولګی

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب د تالیف، څېړنې او تدقیق کمېټې

لیکوالان:

۱. د سر مؤلف مرستیال امین الله نژند او سوسن وردګ.

تایید او مطالعه:

ملي شورا:

د ولسي او مشرانو جرګو د دیني، پوهنې او لوړو زده کړو د کمیسیونونو غړي.

د څېړنې او تدقیق کمېټې:

کابل پوهنتون:

- پوهندوی محمد رفیق رفیق د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو د پوهنځي د پښتو دېپارتمنټ استاد.
- پوهنمل مکمل د کابل پوهنتون اداري مرستیال.

علومو اکاډمي:

- سر څېړونکی عبدالله بختاني خدمتګار د افغانستان د علومو د اکاډمۍ پخوانی غړی.
- څېړونکی حبیب الله رفیع د افغانستان د علومو اکاډمۍ علمي غړی.
- سر څېړونکی عبدالواجد واجد د افغانستان د علومو اکاډمۍ د ژبو او ادبیاتو د مرکز رئیس.

د پوهنې وزارت:

۱. ډاکټر صدیق الله ویرا د پوهنې وزارت سلاکار.
۲. د سر مؤلف مرستیال سید محمود کارګر د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړی او اډیټور.
۳. دمؤلف مرستیاله فروزان خاموش د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړې.
۴. د مؤلف مرستیال محمد سهراب دیدار د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړی.
۵. د مؤلف مرسیتال محمد عزیز تحریک د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړی او اډیټور.
٦. محمد عزیز حسین خېل د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړی.
۷. فریده نایبی د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړې.
۸. شکیلا دوست د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړې.
۹. انځورګران: محمد ظاهر طاهري او سید انور مېچنخېل.

د محتویاتو، دینی، فرهنګي او سیاسي برخو د څېړنې او کره کتنې کمېټې:

- دوکتور محمد یوسف نیازي د پوهنې وزارت سلاکار.
- محمد آصف ننګ د پوهنې وزارت د خپرونو او اطلاعاتو رئیس.

د تدقیق، تصحیح او څارنې کمیسیون:

دکتور عبدالغفور غزنوي د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې او د ساینس د مرکز معین- د کمیسیون رئیس.

د سرمؤلف مرستیال عبدالظاهر ګلستاني د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف لوی رئیس.- غړی

سید محمود خلیق د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف ریاست علمي غړی- غړی

طرح او ډیزاین:

عزت الله غفاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملي سرود

دا وطن افغانستـــان دی　　دا عزت د هـــر افغان دی
کور د سولې کور د تورې　　هر بچي يې قهرمـــان دی
دا وطن د ټولو کـور دی　　د بلوڅـــو د ازبکــــو
د پښتـــون او هزاره وو　　د ترکمنـــو د تاجکـــو
ورسره عرب، گوجـــر دي　　پامېـــريان، نورستانيـــان
براهوي دي، قزلباش دي　　هم ايمـــاق، هم پشـه يان
دا هيـــواد به تل ځليږي　　لکـــه لمــر پر شنه آسمـان
په سينـــه کې د آسيـــا به　　لکــــه زړه وي جـــاويدان
نوم د حق مودی رهبـــر　　وايو الله اکبر وايو الله اکبر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د پوهنې د وزیر پیغام

ګرانو استادانو، ښوونکو او زده کوونکو،

ښوونه او روزنه د هر هېواد د پراختیا او پرمختګ بنسټ جوړوي. تعلیمي نصاب د ښوونې او روزنې مهم توکی دی چې د علمي پرمختګ او ټولنې د اړتیاوو له مخې رامنځته کیږي. څرګنده ده چې علمي پرمختګ او ټولنیزې اړتیاوې تل د بدلون په حال کې وي. له دې امله لازمه ده چې تعلیمي نصاب هم علمي او رغنده انکشاف ومومي. البته نه ښایي چې تعلیمي نصاب د سیاسي بدلونونو او د اشخاصو د نظریو او هیلو تابع شي.

دا کتاب چې نن ستاسو په لاس کې دی، پر همدې ارزښتونو چمتو او ترتیب شوی دی. علمي ګټورې موضوعګانې پکې زیاتې شوې دي. د زده کړې په بهیر کې د زده کوونکو فعال ساتل د تدریسي پلان برخه ګرځېدلې ده.

هیله من یم دا کتاب له لارښوونو او تعلیمي پلان سره سم د فعالې زده کړې د میتودونو د کارولو له لارې تدریس شي او د زده‌کوونکو میندې او پلرونه هم د خپلو لوڼو او زامنو په باکیفیته ښوونه او روزنه کې پرله پسې ګډه مرسته وکړي چې د پوهنې د نظام هیلې ترسره شي او زده‌کوونکو او هېواد ته ښې بریاوې ور په برخه کړي.

زه پر دې ټکي پوره باور لرم چې زموږ ګران استادان او ښوونکي د تعلیمي نصاب په رغنده پلي کولو کې ستره دنده او دروند مسؤولیت لري.

د پوهنې وزارت تل زیار کاږي چې د پوهنې تعلیمي نصاب د اسلام د سپېڅلي دین له بنسټونو، د وطن دوستی د پاک حس په ساتلو او علمي معیارونو سره سم د ټولنې د څرګندو اړتیاوو له مخې پراختیا ومومي.

په دې ډګر کې د هېواد له ټولو علمي شخصیتونو، د ښوونې او روزنې له پوهانو او د زده‌کوونکو له میندو او پلرونو څخه هیله لرم چې د خپلو نظریو او رغنده وړاندیزونو له لارې زموږ له مؤلفانو سره د درسي کتابونو په لا ښه تالیف کې مرسته وکړي.

له ټولو هغو پوهانو څخه چې ددې کتاب په چمتو کولو او ترتیب کې یې مرسته کړې، له ملي او نړیوالو درنو موسسو، او نورو ملګرو هېوادونو څخه چې د نوي تعلیمي نصاب په چمتو کولو او تدوین او د درسي کتابونو په چاپ او وېش کې یې مرسته کړې ده، مننه او درناوی کوم.

ومن الله التوفیق

فاروق وردګ

د افغانستان د اسلامي جمهوریت د پوهنې وزیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

سرليکونه	مخونه
د الفبې تکرار	۱
الله (ج)	۴
حضرت محمد (ص)	٦
علم او پوهه	۸
ځای ټولول	۱۰
زموږ ښوونځی	۱۲
ټوکه	۱۴
په ټولګي کې همکاري	۱٦
ښه زده کوونکی	۱۸
ښه ښوونکی	۲۰
هوښیار کارغه	۲۲
افغانستان	۲۴
د خپلواکۍ جشن	۲۷
بیرغ	۳۰
بوډا او پاچا	۳۲
زموږ پیسې	۳۴
علامه سید جمال الدین افغان	۳٦
کندهار	۳۸
جرګه	۴۰
کوچیان	۴۲
د اختر ورځ	۴۴
د نیزی وهلو لوبه	۴٦
اتڼ	۴۸
یووالی	۵۰
د کال څلور فصلونه	۵۲
د اونۍ د ورځو نومونه	۵۵
پسرلی	۵۷
باران	۵۹
د اوبو منابع	٦۱
لمر	٦۳
د وخت ارزښت	٦۵
په ځنګله کې اور	٦۷
څاروي	٦۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

مېږه	۷۲
ټوکه	۷۴
الوتونکي مرغان	۷۶
سوی	۷۸
کورني چرګان	۸۰
د شاتو مچۍ	۸۲
مېوې او د هغو ګټې	۸۴
انګور	۸۷
سابه	۸۹
د مور عزت	۹۲
له ورو سره ټوکې کول	۹۴
د پلار حقونه	۹۶
پلاره	۹۸
د ماشوم څنګه درناوی وکړو؟	۱۰۰
ګاونډي	۱۰۲
د انسانانو درناوی	۱۰۴
د خبرو کولو ادبونه	۱۰۶
د سلام ورکولو ادبونه	۱۰۸
ډوډۍ	۱۱۰
ناولي سابه	۱۱۲
روغ پاتې کېدل	۱۱۴
ماین څه شی دی؟	۱۱۶
روغتیا	۱۱۸
واکسین کول	۱۲۰
د ځان پاکوالی	۱۲۲
د مخدره موادو زیانونه	۱۲۴
سوله او ماشومان	۱۲۶
زغم او صبر	۱۲۸
رښتیا ویل	۱۳۰
دوستي او ملګرتیا	۱۳۲
د ستورو شمېر	۱۳۴
میږی او کوتره	۱۳۶
وېره	۱۳۸
د ښمني او دوستي	۱۴۰
زړه سوی	۱۴۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الفبې تکرار

موخه: د الفبی د تورو بڼه ، غږ، لیکل او لوستل.

پوښتنې:

(۱) ستاسو نوم په کوم توري پیل کیږي؟

(۲) دالفبې له تورو څخه کومې کلمې جوړولی شئ؟

(۳) ستاسي نوم له کومو تورو څخه جوړ شوی دی؟

آس

آ

انار

ا

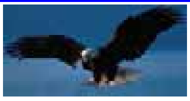
باز

بـ ب

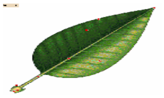
پاڼه

پـ پ

تیلفون

تـ ت

ټال

ټـ ټ

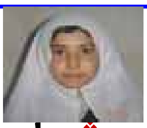
ثریا

ثـ ث

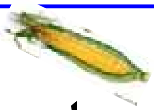
جوار

جـ ج

حوض

حـ ح

خیمه

خـ خ

څوکۍ

څـ څ

ځاله

ځـ ځ

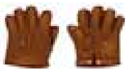
دستکش

د

ډول

ډ

ذره بین

ذ

رمبی

ر

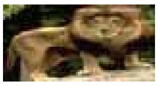
زمری

ز

ړوند

ړ

ژبه

ژ

ږمنځ

ږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساعت
ســ س

شپیلۍ
شــ ش

ښاخ
ښــ ښ

صابون
صــ ص

ضعیف
ضـ ض

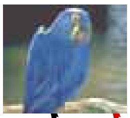
طوطی
طـ ط

ظرفونه
ظـ ظ

عینک
عـ ع

غوا
غـ غ

فیل
فـ ف

قره قولی
قـ ق

کلنگ
کـ ک

ګل
ګـ ګ

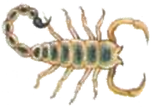
لړم
لـ ل

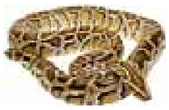
مار
مـ م

ناک
نـ ن

شکوڼ
ڼـ ڼ

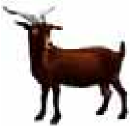
وزه
و

پیاله
ه

هیلۍ
هـ

منګی
ی

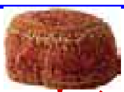
خولي
ي

څپلۍ
ۍ

ولیکۍ
ئ

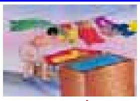
دوبي
ي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده‌کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې تش ځایونه په مناسبو تورو او د الفبې په ترتیب سره ډک کړي.

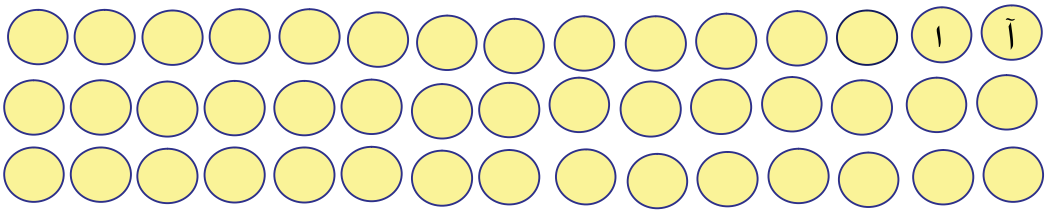

زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او د هرې ډلې هر غړی دې د الفبې یو توری خوښ کړي او درې کلمې چې په هغه توري باندې پیل کیږي ولیکي.

١- ________ ٢- ________ ٣- ________

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د الفبې توري په ترتیب سره ولیکي.

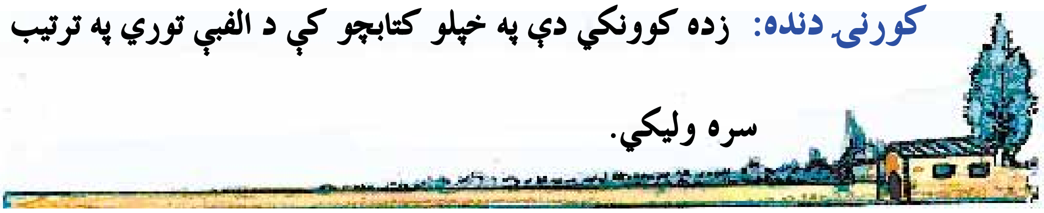

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

لومړی لوست

الله (ج)

موخه: دکلمو لیکل ، لوستل او د لوی خدای (ج) پېژندنه.

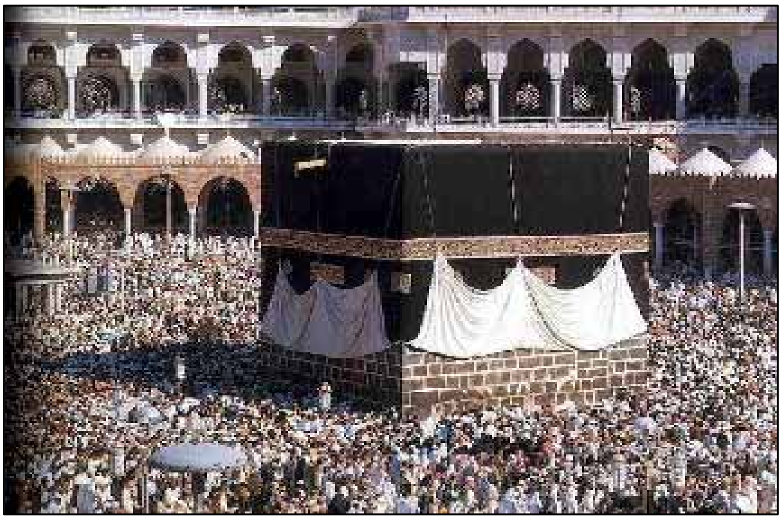

پوښتنې:

(۱) مونږ چا پیداکړي یو؟

(۲) لوی خدای (ج) له مونږ نه پرته نورڅه شیان پیداکړي دي؟

الله (ج) ځمکه ، آسمانونه ، کاڼي ، غرونه ، انسانان، څــاروي، الوتونکي مرغان، نباتات اوداسې نور ټول شیان پیداکړي دي.

لوی خدای (ج) ډېر مهربان او پرموږ ډېر ګران دی.

موږ دلوی خدای (ج) په دغو لویو نعمتونو باندې شکر وباسو او تل یې عبادت کوو.

دلغتونومعنا: کاڼي – تیږې ، مهربان–پیرزوکوونکی، عبادت–خدای(ج) یادول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکوفعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او د هغو شیانو نومونه چې لوی خدای (ج) پیداکړي دي واخلي. او بیا دې هره ډله د ټولګي مخې ته راشي او د هغو شیانو نومونه دې خپلو ټولګیوالوته واخلي.
- د لاندې شکلونو له نیمګړو تورو څخه په خپلو کتابچو کې بـــشپړې کلمې جوړې کړئ.

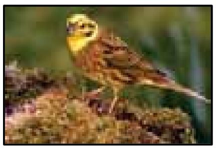

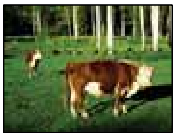

لکه: م–ر–غــ–ه مرغه   غ – ر   غ – و – ا   ل – م – ر

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (خدای (ج)، ځمکه، آسمانونه) کلمې په خپلو کتابچو کې په تورو وویشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم لوست

حضرت محمد(صلی الله علیه وسلم)

موخه: د تورو ترکیب، ټاکل او دکلمو لیکل او لوستل.

پوښتنې:

(۱) دپورتني رسم په هکله څه ویلی شئ؟

(۲) زمونږ دپیغمبر نوم څه دی؟

(۳) پوهیږئ چې قرآن کریم دلوی خدای (ج) له خوا پر چا نازل شوی دی؟

حضرت محمد(ص) زمونږ خوږ پیغمبر دی. دی د مکې په ښار کې زیږیدلی دی، او له وړوکتوب څخه یې نیک اوښه عمل درلود. حضرت محمد(ص) له ماشومانو سره ډېره مینه درلوده او ده به ویل: (هغه څوک چې پرماشومانو باندې مهرباني او د لویانو درناوی ونکړي له مونږ څخه نه دی). قرآن کریم دالله (ج) له خوا زمونږ د لارښوونې له پـــاره پـــر حضرت محمد(ص) نازل شوی دی.

دلغتونومعنا: نازل – رالیږل ، وړوکتوب–ماشومتوب ، مینه – محبت ، درناوی–احترام.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- په متن کې څلور کلمې چې د(م) په توري پیل کیږي پیداکړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

- د ورکړشوو توروخخه کلمې جوړې کړئ.

م + ح + م + د =	محمد	م + ی + ن + ه =	
پ + ی+غ +م+ب +ر =		د + ر + ن + ا + و+ ی=	
ع + م + ل =		م+ هـــ +ر + ب+ ا+ ن =	

- زده کوونکي دې په ډلو باندې وویشل شي د هغو صفاتو په هکله دې خبرې وکړي چې دحضرت محمد(ص) د نیک عمل او له ماشومانو سره د مینې په هکله یې له لویانو څخه اوریدلي وي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د لوست د متن له مخې درې کلمې پیداکړي چې په یوه کلمه کې د (د) توری په سر او په بله کلمه کې په منځ او په دریمه کلمه کې په پای کې راغلي وي.

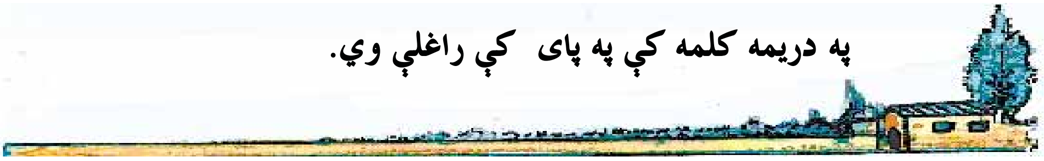

(c) ketabton.com: The Digital Library

دريم لوست

علم او پوهه

موخه: دتورو ترکيب ، دکلمو ليکل اودپوهې په ارزښت دزده کوونکو پوهېدل دي.

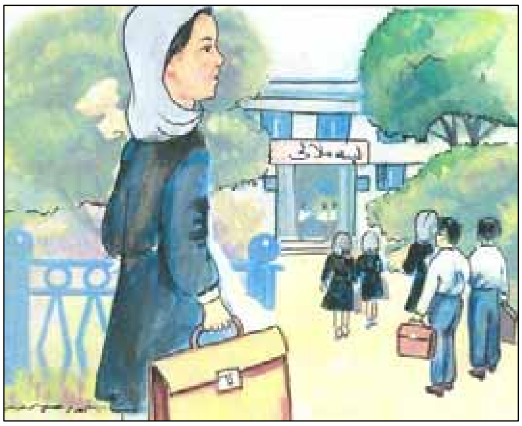

پوښتني:

(۱) مونږ ولې درس لولو؟

(۲) لوی خدای (ج) د علم زده کړه پر چا فرض کړې ده؟

علم پوهې ته وايي. هرڅوک چې ډېر لوست ووايي هغه علم زده کوي، پوه او هوښيار انسان ترې جوړيږي.

پوه انسان د خپل ژوند چارې په سمه توګه پرمخ بيايي نورو خلکو ته يې هم ګټه او مرسته رسيږي.

نوپر مونږ ماشومانو باندې د علم زده کړه فرض ده. ځکه چې د اسلام لارښوونه ده علم په هر نارينه او ښځينه فرض دی.

دلغتونومعنا: علم –پوهه، چارې–دندې ، مرسته – کومک.

يادونه: دعلم زده کړه په هر نارينه او ښځه فرض ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکوفعالیت:

زده کوونکي دې د چوکاټ له تورو څخه کلمې جوړې کړي؟

ع	ل	م
ک	و	ر
		س
		ت
		ه

زده کوونکي دې په ډلو باندې وویشل شي او (پوهه، فـــرض، هوښـــيار، نارينه) کلمې دې هېجاء کړي.

فر – ض
ــــــــ
ــــــــ
ــــــــ

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (پوهه، انسان، ژوند) کلمې په خپلـــو کتابچو کې په تورو باندې واړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شلورم لوست

ځای ټولول

موخه: د دې لوست موخه زده کوونکو ته په متن کې کلمې پېژندل او په عملي توګــه د فعــل ښوول، د ځای ټولول او پاک ساتل دي.

پوښتنې:

(۱) په پورتني رسم کې څه وينئ خبرې پرې وکړئ؟

(۲) تاسې چې سهار له خوبه پاڅېږئ څه کوئ؟

(۳) ستاسې په کور کې څوک او څه کارونه کوي؟

سوسن د دوهم ټولګي زده کوونکې ده. هغه چې ســهار لــه خوبــه پاڅيږي، خپل ځای ټولوي. بيا تشناب ته ځي، لاسونه مينځي، غاښونه برس کوي او مخ هم مينځي، وروسته ځي له مور، پلار، خور او ورور سره يوځای د سهار ناری خوري. له سهار ناري څخــه وروســته د ښوونځي کالي اغوندي، بياله مور سره يوځای ښوونځي ته ځي.

دلغتونومعنا:ټولګی– صنف، ښوونځی–مکتب .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکوفعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او لاندې کلمې دې په تورو واړوي

١	سوسن	٢	برس
٢	سهار	٥	غابښونه
٣	ټولګي	٦	مور

لکه: احمد

ا ـ ح ـ م ـ د

هغو کلموته ځیر شئ چې کرښه ور لاندې ایستل شوې ده.

لکه: ټولول، پاځېږي ، مینځل کیږي ، کوي، خوري، اغوندي، او ځي دا ټـول فعلونه دي. دا فعلونه په لنډو جملو کې وکاروئ.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په لوست کې داسې کلمې پیدا کړي چې د (م) په توري پیل شوې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم لوست

زموږ ښوونځی

موخه: د شعر له هم وزن کلمو سره د زده کوونکو بلدتیا، په ښوونځي کې د درسي وسایلو پېژندنه، د ښوونځي په ارزښت او په قواعدو پوهېدل دي.

پوښتنې:

١ په انځور کې څه شی وینئ؟
٢ آیا د درسي وسایلو نومونه اخېستلی شئ؟
٣ تېر کال مو په ښوونځي کې کوم کارونه ترسره کړي چې تاسوته په زړه پورې وو؟

ښوونځی مې دوهم کـــوردی
خومره ښکلې یې باغچـــه ده
زه پـــه مینــه ورته درومـــم
ډېر زړه سواند یې معلـــمان دي
پرموږ هېـــڅ نه په قاریــږي
خومره خوږه دوی پیمان دی
د ښــوونکــو احتـــرام کړو

ټولګیوال مـــې لکه وررور دی
ســـرتر پایـــه تکـــه شـــنه ده
فیـــض دعلـــم پـــکې مومم
مهـــــربانـــه انســانان دي
لـــــه ګناه‌مـــو راتـــېریږي
ځکـــه هر یو موږ ته ګران دی
پـــه اخلاص ورته ســـلام کړو

محمد عثمان (نژند)

دلغتونومعنا: ښکلې– ښایسته، درومم – ځم ، اخلاص – دزړه پاکوالی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکوفعالیت:

د پورتني شعر له هم وزنه کلمو څخه بشپړې کلمې جوړې کړئ؟

ک + ور = کور
ور + ور = وروور
باغ + چه =
شـ + نه =
درو + مم =
مو + مم =
معـ + ل + مان =
ان + سا + نا + ن =

قا + ری + ړی =
را + تپـ + ری + ړی =
پیـ + مان =
کـ + ران =
احـ + تـ + رام =
سـ + لام =

زده کوونکي دې د انځورونو نومونه په خپلو کتابچو کې دکرښې په واسطه ونښلوي.

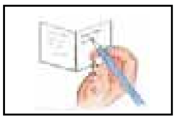
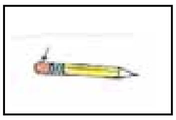
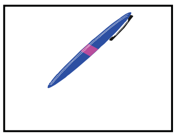

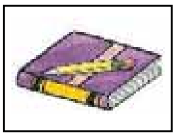

خودکارقلم
کتابچه
کتاب
کاغذ
پنسل

کمپیوټر
تخته
مېز
څوکۍ
پنسل پاک
قلم تراش

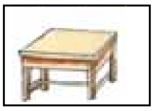
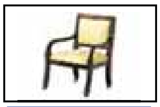
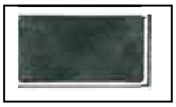
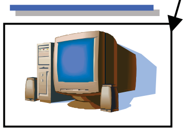
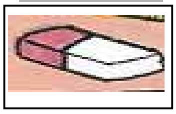
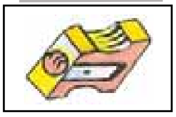

کورنۍ دنده: د څو درسي وسایلو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

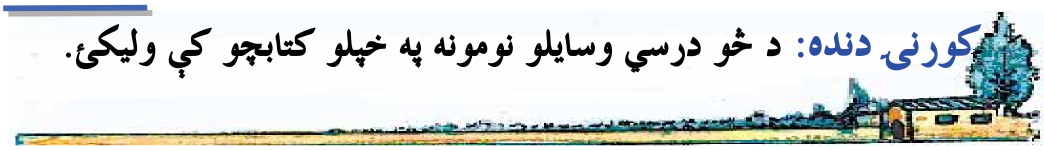

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږم لوست

ټوکه

موخه: د کلمو لوستل ، لیکل او له ټوکو سره د زده کوونکو بلدتیا.

پوښتنې:

١ ستاسې کومه ټوکه زده ده؟ خپلو ټولګیوالو ته یې ووایئ؟

٢ آیا تاسو ته په کور کې څوک ټوکې وایي؟

یو سړي یو لیکوال ته ورغی ورته یې وویل: یولیک راته ولیکه.

لیکوال ورته وویل:

پښه مې خوږېږي. هغه سړي ورته وویل زه خو تا کوم ځای ته نه لېږم اونه په پښه باندې لیکل کوې. لیکوال ورته وویل: رښتیا وایې، خو افسوس هرچاته، چې لیک ولیکم، زه په خپله ورسره ځم چې زما په لیک نورڅوک نه پوهیږي نو زه باید خپل لیک په خپله ولولم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د (لیکوال، پښه ، لیک، ولولم) کلمې هېجا کړي؟

لیکوال	لیک – وال
پښه	--- ---
لیک	--- ---
ولولم	--- ---

د متن په لوست کې څلور کلمې پیداکړئ چې د(و) په توري پیـــل شـــوي وي؟

زده کوونکي دې په نوبت دټولګي مخې ته راشي او یوه ټوکه دې نـــورو زده کوونکو ته واوروي؟

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د خپلو کورنیو له غړوڅخه یوه یوه ټوکه زده کړي او سبادې په نوبت سره خپلې ټوکې نورو ټولګیوالوته واوروي.

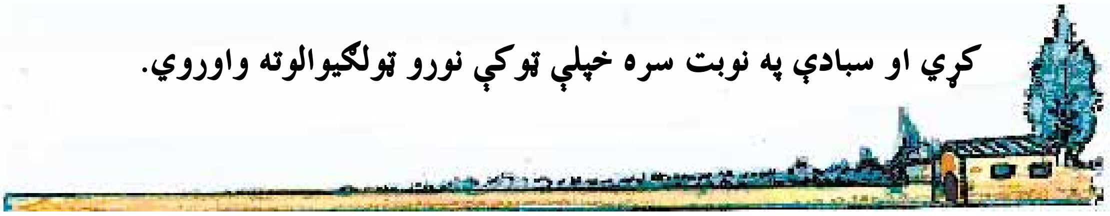

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووم لوست

په ټولګي کې همکاري

موخه: دکلمو لوستل ، ليکل او په ټولګي کې همکارۍ ته د زده کوونکو هڅول دي.

پوښتنې:

(١) په پورتني انځورکې څه وينئ؟

(٢) آيا تاسې کله له چاسره مرسته او همکاري کړې ده؟

زرغونې له ګلنارې څخه وپوښتل: تاسې په ټولګي کې له يو بل سره څه مرستې او همکارۍ کوئ؟ هغه وويل:

موږ د خپل ټولګي په پاک ساتلو کې او د مېز اوڅوکيو په ترتيب او همدارنګه په فعاليتونو، لوبو او په لوستونو کې هم له يوبل سره همکاري کوو. زرغونې وويل:

تاسې څومره ښه ټولګيوال ياست چې په ټولګي کې لکه د خپل کور په شان له يو بل سره مرسته کوئ.

دلغتونومعنا: مرستې – کومکونه، ټولګيوال – همصنفيان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او د ډلې هر زده کوونکی دې یــو کـــار ځان ته وټاکي او ټولې ډلې دې له یو بل سره د ټولګي په نظم او پـــاکوالي کې همکاري وکړي.

زده کوونکي دې د (زرغونه، ګلناره، ټولګی، پاکې) کلمې هېجا کړي.

زر – غو – نه

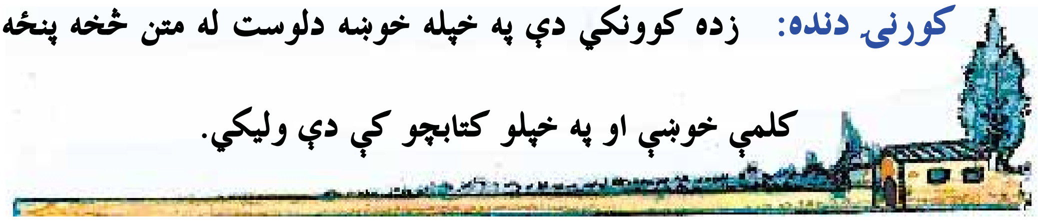

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپله خوښه دلوست له متن څخه پنځه کلمې خوښې او په خپلو کتابچو کې دې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتم لوست

ښه زده کوونکی

موخه: د دغه لوست د کلمو او جملو لوستل، لیکل او د زده کوونکو له ښـو چلنـدونو سـره بلدتیا ده.

پوښتنې

(۱) په پورتنیو انځورونو کې څه وینئ؟ خبرې پرې وکړئ؟

(۲) ستاسو په نظر ویلی شئ چې ښه زده کوونکی چاته ویل کیږي؟

(۳) ښه زده کوونکی په خپل ټولګي کې له نورو سره څه مرستې کولی شي؟

ښه زده کوونکی سهار وختي له خوبه پاڅیږي. لومړی خپله بستره ټولوي. بیا مور او پلار ته سلام اچوي او بیا سپورت کوي. ښه زده کوونکی خپل ځان اوکالي پاک ساتي. د سهار د ناري خوړلو څخه وروسته په خپل وخت ښوونځي ته ځي. په ښوونځي کې د خپلو ملګرو سره ښه ناسته ولاړه کوي.

د ښوونکو او مشرانو درناوی کوي، خپل درسونه په ټاکلي وخت سره لولي. ښه زده کوونکی د خپلو ملګرو د نومونو سره ځان آشنا کوي او هم ځان نورو ټولګیوالوته ورپیژني.

دلغتونومعنا: ښوونکی– معلم ، زده کوونکی – شاګرد، مشران، لویان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده‌کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او د ښو زده کوونکو د صفتونو په هکله دې خبرې وکړي او بیا دې هره ډله خپل نظرونه نورو ته ووايي.

په درکړ شوي متن کې هغه کلمې پیداکړئ چې د یو وار څخه زیاتې راغلـــې وي لکه: (ملګرو)

د هرې ډلې یو غړی دې دخپلې ډلې د ټولګیوالو نومونه نوروته ووايي؟

کورنۍ دنده:

د دریو یا څلورو ټولګیوالو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکئ؟

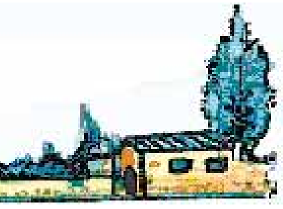

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهم لوست

ښه ښوونکی

موخه: له تورو څخه دکلمو جوړول او د ښه ښوونکي په صفتونو پوهيدل دي.

پوښتني

(١) تاسوته ولي خپله ښوونکي ګرانه ده؟

(٢) ستاسو د ښوونکي نوم څه دی؟

(٣) تاسو له خپل ښوونکي څخه کوم شيان زده کوئ؟

زموږ ښوونکې هره ورځ په پراخ تندي ټولګي تــه راننــوځي. او له موږ سره ستړي مشي کوي. موږ هم دخپلې ښوونکې درناوی کوو. ښوونکې زموږ د ځان او کاليو پاکوالی ګوري. او له موږ نه ډېره خوشحاله کيږي. هغه ټولګيوال مو چې نه وي راغلي د هغوی پوښتنه کوي. ښوونکې موږ ته ليک او لوست زده کوي او موږ سره لــوبې کوي. او موږ د هغې نه مننه کوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې د ښوونکې د ستاینو په هکله له یو بل سره خبرې وکړي.

- زده کوونکي دې د (ښوونکی، لیکل، لوستل،مهرباني) کلمې په تورو وویشي.

- زده کوونکي دې له ورکړل شوو تورو څخه مناسبې کلمې جوړې کړي. (ټ – و – ل – ګ – ی – و–ا –ل)

(ز – د – ه – ک – و– و– ن – ک – ی) (م – ن – ن – ه)

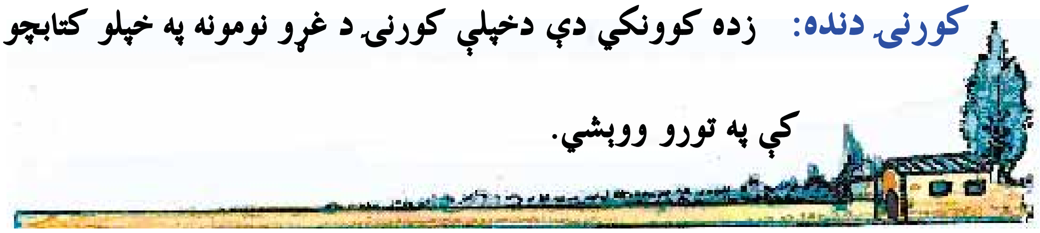

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دخپلې کورنۍ د غړو نومونه په خپلو کتابچو کې په تورو وویشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لسم لوست

هوښيار کارغه

موخه: له زده کوونکو سره دکار د ښه سمون په هکله فکر پيداکيـــدل او د مناســـبو تـــدبيرونود جوړولو له پاره د دوی روزنه او د نويو کلمو زده کول دي.

پوښتنې:

(۱) تاسې مخکې له دې چې په يوه کار پيل وکړئ څه بايد وکړئ؟

(۲) په پورتنيو رسمونو کې څه شی وينئ خبرې پرې وکړئ؟

کارغه چې له ډېرې تندې څخه نږدې و چې مړ شي، ناڅاپه يې يو منګې ته پام شو. کله چې منګي ته ورنږدې شو ويني چې په منګي کې لږې اوبه شته، خو مښوکه يې اوبوته نه رسيږې.بې وزله کارغه چې هرڅومره کوښښ وکړ، خو ويې نشوای کولی چې له منګي څخه اوبه وڅښي.

ناڅاپه يې په فکر کې يوه چاره پيدا شوه. کارغه وړې وړې تيږې په خپله مښوکه واخيستې او په منګي کې يې واچولې، خوشيبې وروسته د منګي اوبه پورته راغلې او کارغه وکولی شول چې له منګي څخه اوبه وڅښي اوځان له مرګ څخه وژغوري.

دلغتونومعنا: ناڅاپه–نابيره (دستي) ، پام–فکر ، وژغوري–بچ کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او د کېسې د مفهوم په هکله دې لــه يوبل سره خبرې وکړي بيا دې هره ډله خپل نظريات نوروته واوروي؟

- زده کوونکي دې هغه کيسې چې د دوی زده دي د ټولګي په مخکې خپلو ټولګيوالو ته واوروي؟

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د هوښيار کارغه کيسه خپلو ورونو او خويندو ته ووايي او سباته دې په وار سره همدغه کيـــسه نورو ټولګيوالو ته واوروي.

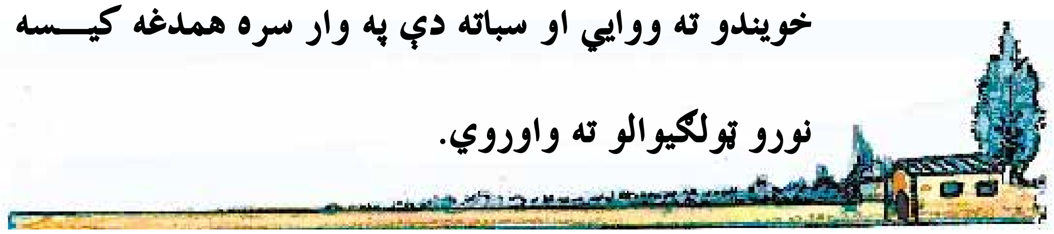

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوولسم لوست
افغانستان

موخه: د کلمو لوستل، ليکل او د افغانستان له تاريخي ځايونو سره آشنا کيدل دي.

پوښتنې:

١ د افغانستان د څو ښارونو نومونه واخلئ؟

٢ تاسي د افغانستان کوم ښارونه ليدلي دي؟

٣ زموږ د هېواد د مرکز نوم څه شی دی؟

۴ زموږ هېواد څه شيان لري نومونه يې واخلئ؟

افغانستان زموږ خوږ اسلامی هېواد دی.

ګران افغانستان ښکلي باغونه، هسک اوجګ غرونه لري.

لوی ، لوی سيندونه او ارزښتمن کانونه لري.

موږ ټول د خپل هېواد بچيان يو.

خپله خاوره او هېواد رابانديِ ګران دی.

زموږ د هېواد مرکز کابل دی.

د لغتونومعنا: هېواد –وطن ، هسک – لوړ او جګ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راځئ چې له افغانستان سره آشنا شو.

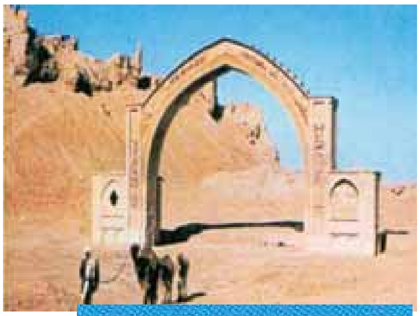

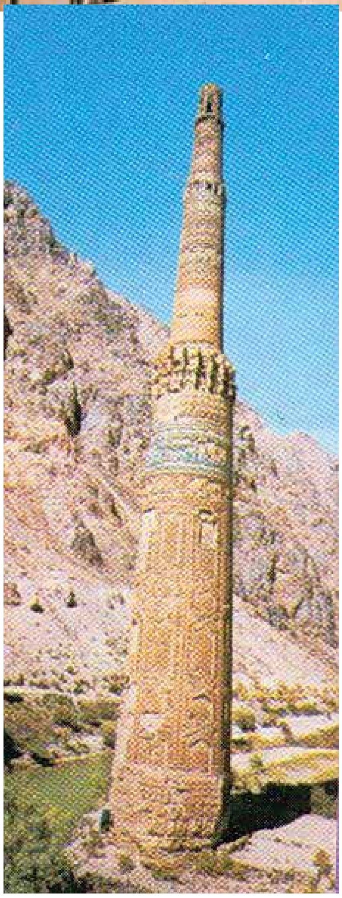
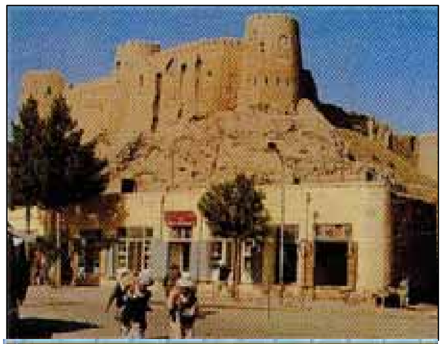

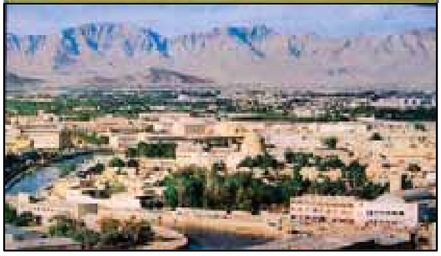

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او هره ډله دې د افغانستان د پنځو ښارونو نومونه پیداکړي او بیا دې خپلو ټولګیوالوته ووایي.

- زده کوونکي دې د لوست په متن کې درې کلمې پیداکړي چې د(ا) په توري پیل شوې وي او بیادې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(۱) ______ (۲) ______ (۳) ______

- زده کوونکي دې د هغو پنځو ښارونو نومونه چې یې واخیستل په تورو ووېشي او هر یو زده کوونکی دې دیو نوم یوتوری انتخاب کړي او بیا دې په وار سره د ټولګي په مخ کې ودریږي او زده کوونکي دې د هغه ښار نوم واخلي. (کلمه ولولئ).

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې له خپل مور او پلار څخه د لویو ښارونو پوښتنه وکړي او بیا دې د څو ښارونو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکي.

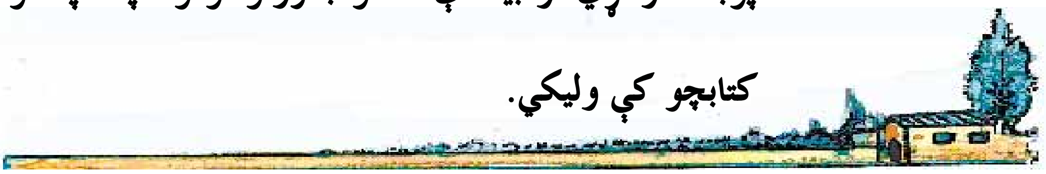

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوولسم لوست

د خپلواکۍ جشن

موخه: دکلمو لوستل ،لیکل او د خپلواکۍ په ارزښت پوهیدل دي.

پوښتني:

١ په پورتني انځور کې څه وینئ؟

٢ د خپلواکۍ په هکله څه پوهیږئ؟

٣ له تاسو څخه څوک دخپلواکۍ جشن ننداري ته تللی دی؟ څه چې موهلته لیدلي دي د هغه کیسه وکړئ.

افغانان هر کال په ټول هیواد کې د خپلواکۍ جشن لمانځي. د خپلواکۍ جشن زموږ د نیکونو او پلرونو د تېرو ویاړنو د یادولو ورځ ده چې زموږ هیواد یې له بهرنیو تیري کوونکو څخه خپلواکه کړی دی. په دې ورځ ټول خلک خوشحالي کوي، سپورتي لوبې او په زړه پورې رسم ګذشت ویني او کنسرتونو ته ورځي.

افغانستان زموږ کور دی او مونږ یې خپلواکي د علم او پوهې په زور او برکت ساتو.

دلغتونومعنا: خپلواکي – آزادي ، ویاړني – ویاړېدل، افتخارات

(c) ketabton.com: The Digital Library

راځئ چې د خپل هېواد له دودیزو لوبو سره آشنا شو.

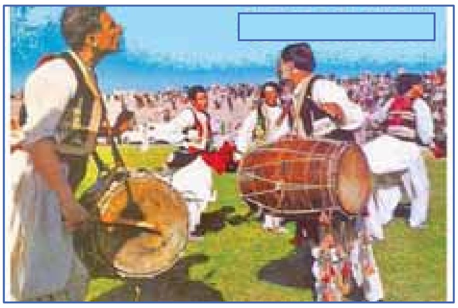

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ټولګي او یا له ټولګي څخه دباندې د دایـــرې په شکل و دریږي او ښوونکې اویاښوونکی دې د دوی نه پوښتنه وکړي چې د (خپلواک) دکلمی په پای کې کوم توری راځي اوبیا دې زده کوونکو نه وغواړي چې داسې یوه کلمه ووایـــي چـــې د (ک) په توري پیل کیږي لکه: (کـــدو) او همدارنګـــه بـــل زده کوونکی دې داسې کلمه ووایي چې د هغې کلمې د پای په توري پیل کیږي لکه: (واک) لـــومړی زده کـــوونکی **کـــدو** دوهـــم زده کوونکی **واک** دریم زده کوونکی **کور** او همداراز دې لوبې ته دوام ورکړل شي.

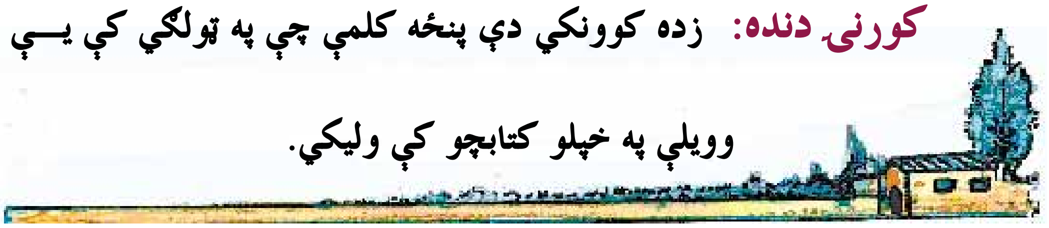

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې پنځه کلمې چې په ټولګي کې یـــې وویلې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیارلسم لوست

بیرغ

موخه: زده کوونکي باید پوه شي چې زموږ ښکلی بیرغ د یووالي نښه ده. اوهم د دې شعر سم لوستل او لیکل دي.

پوښتني:

(۱) دبیرغ د ارزښت په هکله څه پوهیږئ؟

(۲) ویلی شئ چې زموږ دګران هېواد افغانستان بیرغ څو رنګه لري؟

(۳) بیرغ زموږ د هېواد د څه شي نښه ده؟

خوږ مې ترڅان بیرغه — لـــوړ دې نښان بیرغه

تـــل مو په سر رپیږه — ملـــي آرمـــان بیرغه

ستا شهامـــت به ساتو — ستا عظمت بـــه ساتو

ته مو د پت نښـــه یې — د اسلامیت نښـــه یې

اې د افغـــان بیـــرغه — لـــوړ دې نښان بیرغه

اروانباد محمد عثمان نژند

دلغتونومعنا: لوړ – اوچت اوجګ، تل – همیشه ، آرمان – هیله ، شهامت – میړانه، عظمت – لویوالي، پت – عزت

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د (ننبان، بېرغ ، شهامت، اسلامیت) کلمې هېجا کړي؟

بې – رغ

زده کوونکي دې له تورو څخه کلمې جوړې کړي او بیا دې په خپلو

کتابچو کې ولیکي.

(ن + ش + ه) (ع + ظ + م + ت)

(ب + ی + ر + غ) (ا + ف + غ + ا + ن)

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د بېرغ شعر په یادو زده کړي او په

کورکې دې یې خپلو خویندو او ورونو ته ووایي؟

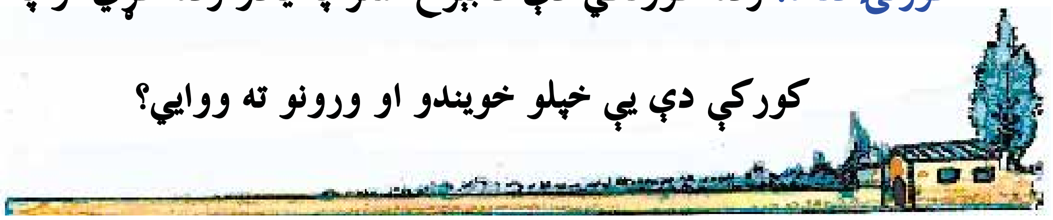

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوارلسم لوست

کېسه

بوډا او پاچا

موخه: کېسه پېژندل دکېسې اوریدل، ویل، سم لیکل او لوستل دي.

پوښتنې:

١ په پورتني انځورکې بوډا څه کوي؟

٢ نیالګي په کوم وخت کې اېښودل کیږي؟

یوه بوډا نیالګی کېناوه. یو پاچا ښکار ته روان و. بوډا یې ولید چې نیالګي کېنوي. ورځخه یې پوښتنه وکړه:

(څه کوې چې په دې سپینه ږیره نیالګي کېنوې؟ ته به یـــې مېـــوه وخورې، که نه؟

بوډا موسکی شو او ورته یې وویل: (نورو ونې کېنولې وې، موږ یې مېوه وخوړه،اوس یې موږ کېنوو چې نور یې مېوه وخوري.)

پاچا د بوډا په خبره خوښ شو او انعام یې ورکړ.

د لغتونومعنا: بوډا– زوړ ، موسکی– په خندا ، انعام– بخشش

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او هره ډله دې لاندې کلموتــه پــام وکړي، هغه کلمې چې دڅلورو تورونه جوړې شــوې دي ورلانــدې دې څلور او هغه کلمې چې له دریو تورو نه جوړې شوېدي ترلاندې دې درې ولیکي.

خوښ ___ وکړه ___ پاچا ___ یوه ___ کیسه ___ مونږ ___ انعام ___ ږیره ___ روان ___

اوس ___ ښکار ___ بوډا ___ نور ___ څخه ___ خوري ___ مېوې ___ ولید ___ وویل ___

زده کوونکي دې له لاندې تورو څخه کلمې جوړې کړي.

① پ + ا + چ + ا = پاچا

② ب + و + ډ + ا = ___

③ ن+ی+ا+ل+گ+ی= ___

④ م + ی + و + ه = ___

⑤ ا + ن + ع + ا+م = ___

⑥ و + ل + ی + د = ___

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې له خپل مور او پلار نه وغواړي چې یوه کیسه ورته ووایي اودوی دې دهغې کیسې اتل پیداکړي اوسبادې هماغه کیسه له اتلانو سره خپلو ټولگیوالوته ووایي.

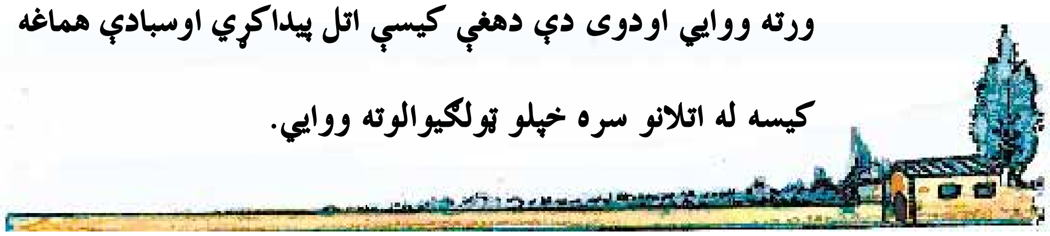

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځلسم لوست

زمونږ پیسې

موخه: دکلمو لوستل، لیکل او دافغانۍ پیژندنه ده.

پوښتنې:

(۱) په پورتني انځور کې څه شی وینئ؟

(۲) پیسې دڅه شي له پاره پکارېږي؟

(۳) آیا تاسو په پیسو کوم شیان اخیستلی شئ؟

(۴) زمونږ دهېواد پیسې څه نومیږي؟

زمونږ دهېواد پیسې افغانۍ نومیږي، زه دپیسو په شمېرلو پوهېږم. دژوند اړتیاوې لکه: خواړه، پوښاک، دکور لوښي اوداسې نور دپیسو په واسطه لاس ته راځي (زمونږ هېواد دپیسو دساتنې له پاره بانکونه هم لري. زما مور دپیسو دساتنې له پاره یو ډاډمن بکس لري) زه هم دپیسو دزېرمه کولو له پاره یوه قوتۍ لرم چې خپلې پیسې په کې ساتم.

دلغتونومعنا: اړتیاوې – ضرورتونه، زېرمه – ذخیره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې دلوست په متن کې درې داسې کلمې را پیداکړي چې د(ب) په توري پیل شوي وي. اوبیادې په لاندې تشو کرښو باندې ولیکي.

(۱) ______ (۲) ______ (۳) ______

زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او هره ډله دې دلوست له متن څخه پنځه کلمې غوره کړي او بیادې په تورو وویشي.

زده کوونکي دې د هغو شیانو په هکله چې دپیسو په واسطه لاس ته راځي له یوبل سره خبرې وکړي او بیادې خپلو نورو ټولګیوالو ته معلومات ورکړي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د(پیسې، افغانی، شمېر) کلمې هېجا کړي.

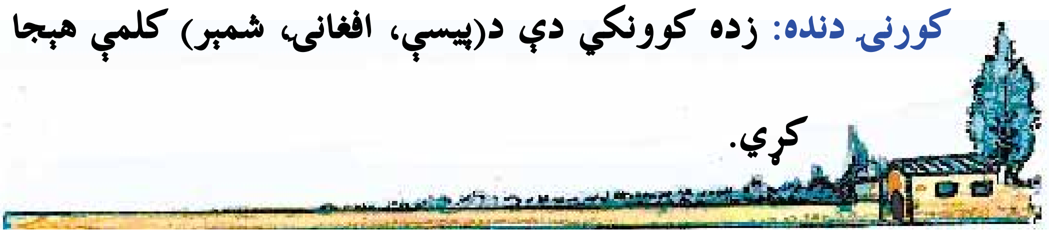

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپاړسم لوست

علامه سید جمال الدین افغان

موخه:زده کوونکي باید دخپل هېواد ملي شخصیتونه وپیژني او دا متن دې سم ولولي او سم دې ولیکي.

پوښتنې:

(۱) تاسو د علامه سید جمال الدین افغان نوم اورېدلی دی؟ که مو اورېدلی وي له چاځخه اوچېرې؟

(۲) په انځور کې دچا انځور وینئ دهغه نوم ووایئ؟

(۳) تاسې د علامه سید جمال الدین افغان په هکله څه پوهیږئ؟

علامه سید جمال الدین افغان دسید صفدر زوی اوزموږ دهېـــواد په کونړ ولایت کې زیږیدلی دی.

له ماشومتوب څخه یې له علم اوپوهې سره مینـــه درلـــوده او زموږ دهېواد یو نامتو لیکوال او پـــوه ســـړی و. زمـــوږ دهېـــواد دپرمختګ او دمسلمانانو دیووالي له پاره یې ډېرې هلې ځلې کړې دي.

ډېر کتابونه او مجلې یې لیکلي اوچاپ شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او هره ډله دې لاندې کلمې په تورو باندې واړوي.

(کونړ ، ا فغان ، هېواد، نامتو، مجلې)

زده کوونکي دې دمتن په لوست کې درې داسې کلمې پیداکړي چې د(س) توری دکلمې په سرکې راغلي وي. لکـــه: (ســـید) اوپـــه خپلوکتابچو کې دې ولیکي.

١ ______ ٢ ______ ٣ ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دخپلو کورنیو لـــه غـــړو ســـره د علامه سیدجمال الدین افغان په هکله خبرې وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوو لسم لوست

کندهار

موخه:له تورو څخه دکلمې جوړول، دکلمې په تورو اړول اودکندهار د تاریخي ښار پېژندنه ده.

پوښتنې:

١ په پورتني انځورکې څه شئ وینئ؟

٢ تاسې دخپل هېواد دیو تاریخي ولایت نوم اخیستلی شئ؟

٣ آیا تاسې کوم وخت کندهار ته تللي یاست؟ که تللي یاست څه مو لیدلي دي؟

کندهار زموږ دګران هېواد ډېر پخوانی او ښکلی ښاردی. په دې ښار کې یو ډېر سپېڅلی ځای دی چې د (خرقې مبارکې) په نامه یادیږي. په دې ځای کې دحضرت محمد(ص) (مبارکه خرقه) ساتل کیږي او ډېر خلک یې لیدوته ورځي.

دلغتونومعنا: سپېڅلی– سوتره

ماخذ: خپل هېواد وپیژنئ، د افغان نشراتي اداره (انا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او په شکل کې دې له ورکړل شـــوو تورو څخه نوموړې کلمې جوړې کړي.

۱– مبارک

۲– کندهار

۳– هېواد

۴– ګران

				ک	ر	ا	ب	م
				ن				
				د				
د	ا	و	ي	هـ				
				ا				
				ر				
		ن	ا	ر	ګ			

زده کوونکي دې لاندې کلمې په تورو واړوي.

(احمد شاه، چینه ، خرقه ، جومات)

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دافغانستان دېنځو ولايتونو نومونه په خپلو کتابچو کې وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتلسم لوست

جرګه

موخه: دکلمو لوستل ، ليکل ، دمترادفي کلمې پېژندل او دملي دودونو په ارزښت پوهيدل دي.

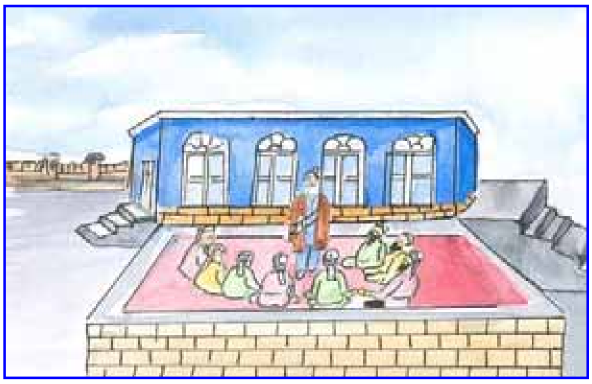

پوښتنې:

١ په پورتني انځورکې څه وينئ؟

٢ که ستاسود دوملګرو ترمنځ په کوم شي باندې کومه لانجه پيداشي تاسې څه کوئ؟

٣ تاسې خپلې لانجې څه ډول حل کوئ؟

کله چې ستاسو دټولګيوالو ترمنځ په کتاب او ياداسې نوروشيانو باندې کومه لانجه رامنځ ته شي. که تاسو دنورو ملګرو له خوا دهغوی ترمنځ ديوې غونډې په واسطه روغه جوړه وکړئ. دې ته جرګه وايي.

زموږ لويان او مشران هم دخپل کلي او هېواد لانجې په جرګو حل کوي ، جرګه زموږ پخوانی دود دی او موږ بايد دجرګې پريکړوته درناوی وکړو.

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې دحلقې یا کړۍ په شکل په ټولګي اویا دټولګي نــه دباندې کېني او دوی ته دې یوه لانجه وښودله شي، دمثال په توګه: (کتــاب یــو دی زمری او توریالی دواړه په یو وخت کې کتاب غــواړي.) زده کــوونکي دې دجرګې په واسطه داسې پرېکړه وکړي چې دتوریالي یا دزمري په خپګان تمامه نه شي.

- زده کوونکي دې نورې داسې ستونزې جرګې ته وړاندې کــړي او دوی دې دحل لاره ورته پیداکړي.

- دلاندې مترادفو کلمو معنا له چوکاټ څخه پیدا او دکلمو مخې ته یې ولیکئ.

همصنفیان، جګړه، مرکه، احترام

جرګه ______ ټولیګوال ______ لانجه ______ درناوی ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دکور له غړو څخه دجرګې په هکله ساده معلومات وغواړي؟

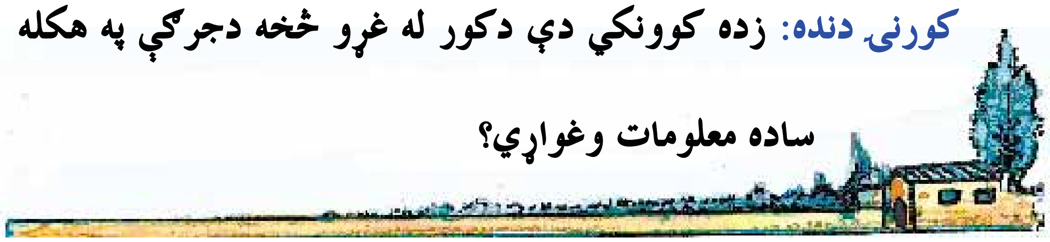

(c) ketabton.com: The Digital Library

نولسم لوست

کوچیان

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د زده کوونکو په دې پوهېدل چې کوچیان څنګه ژوند کوي.

پوښتنې:

(۱) په پورتني انځور کې څه شی وینئ؟

(۲) کوچیان کوم ځاروي ساتي؟

(۳) کوچیان چېرته ژوند کوي؟

کوچیان په کیږدیو کې ژوندکوي.

دوی مېږې، وزې اوښان او نور ځاروي ساتی.

کوچیان په ژمي کې تودوسیموته ځي.

کوچیان داوړي موسم کې په سړوسیمو کې ژوند کوي.

ځونډی کوچی شپون دی.

کوچیان ډېر صادق خلک دي.

کاغذ: دپېنتو زده کړې اساسي قابلیتونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

پورتنی لوست د څه شي په هکله دی؟ سم ځواب په نښه کړئ.

________ دکوچنیانو

________ دکوچیانو

________ دماشومانو

کوچیان په اوړي چېرې ځي؟ سم ځواب په نښه کړئ.

________ تودوسیموته

________ سړو سیموته

په چوکاټ کې دلاندې کلمو معنا وې پیداکړئ.

سیمې	کیږدۍ	صادق
( ) ځایونه	( ) خېمه	( ) درواغجن
( ) ښارونه	( ) کوټه	( ) رښتینی
( ) غرونه	( ) څپره	( ) هوښیار

کورنۍ دنده: لوستل شوی متن په خپلو کتابچو کې په ښکلي لیک سره ولیکئ،

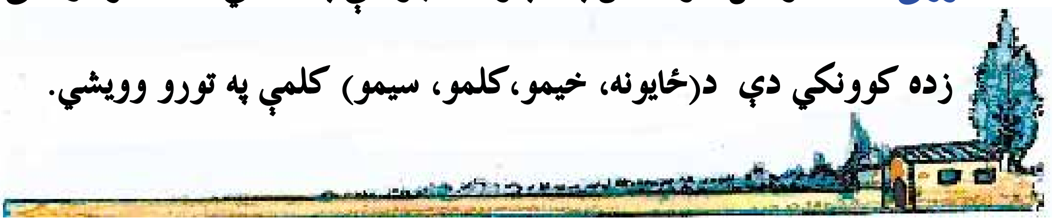

زده کوونکي دې د(ځایونه، خیمو،کلمو، سیمو) کلمې په تورو وویشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شلم لوست

د اختر ورځ

موخه: چې زده کوونکي دنېکمرغه اومبارکو ورځو په لمانځلو اويادولو پوه شي او ددې لوســـت دمتن لوستل او ليکل زده کړي.

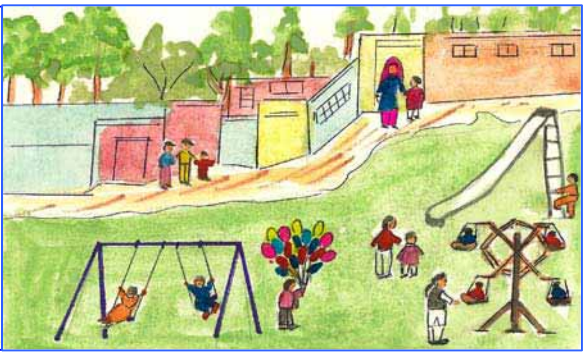

پوښتنې:

١ په پورتني انځورکې څه وينئ؟ خبرې پرې وکړئ.

٢ مسلمانان په کال کې څو اخترونه لري او داختر په ورځو کې څه کوي؟

٣ تاسې داختر په ورځ کې څه کوئ؟

مسلمانان په يو کال کې دوه اخترونه لري.

چې يو يې دکوچني اختر او بل يې دلوی اختر په نامه يادېږي. داختر په شپه ماشومان، نجونې او ښځې ټول خپل لاسونه ســـره کوي او خوشحالي کوي. زمونږ خلک داختر په ورځ نوي کالي اغوندي ، نارينه داختر دلمانځه له پاره لويو جوماتونو ته ځي او داختر لمونځ کوي. بيا له خپلو ماشومانو سره يوځای د دوستانو اوګاونډيانو کورونو ته ځي او له هغوی سره اختر مبارکي کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې دلاندې چوکاټ له تورو څخه کلمې جوړې کړي.

ن	ا	ن	ا	م	ل	س	م
			خ	ا	ا		
			ت	ش	س		
			ر	و	و		
				م	ن		
				ا	ه		
				ن			

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي، داختر په هکله دې له يوبـــل ســـره خبرې وکړي اوبيادې هره ډله خپل نظريات نورو ته واوروي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې داختر، کالي ، ښځه) کلمې په تورو ووېشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو ویشتم لوست

د نیزې وهلو لوبه

موخه: دکلمو لوستل ، لیکل او دنیزې وهلو دلوبې پېژندنه ده.

پوښتنې:

(۱) په پورتني انځور کې څه شی وینئ؟
(۲) آیا تاسو دنیزې وهلو لوبه لیدلې ده؟ که مو لیدلې څه ډول لوبه ده؟
(۳) نورې کومې لوبې پېژنئ؟
(۴) دنیزې وهلو لوبه څه ډول لوبه ده؟

دنیزې وهلو لوبه یوه په زړه پورې لوبه ده.
چې زموږ دهېواد په ځینو سیمو کې ډېر دود لري.
په دغه لوبه کې داس سپریدونکي په ډېر مهارت او چټکتیا سره په ځمکه کې وهل شوی موږی دنیزې په څوکه له ځمکې څخه راپورته کوي اودجایزې وړونکی شمیرل کیږي. زموږ خلک له دغې لوبې سره ډېره مینه لري او دهغې سیل ته ورځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په لاندې کلمو کې هغه کلمې چې له دريو تورو شخه جوړې شوې دي په خپلو کتابچو کې درې او هغه چې له څلورو تورو شخه جوړې شوې وي څلور وليکي.

مینه	سیل	دغه	زړه	دود	لوبې	سره
ورځې	نیزې	ډېره	لرې	هغه	ځمکه	ډېر

کورنۍ دنده: تاسې د لاندې بېلا بېلو ليکل شوو تورو څخه بشپړې کلمې جوړې کړئ.

(ن + ی + ز + ي) (م +و +ړ +ی)
(ځ + م + ک + ه)

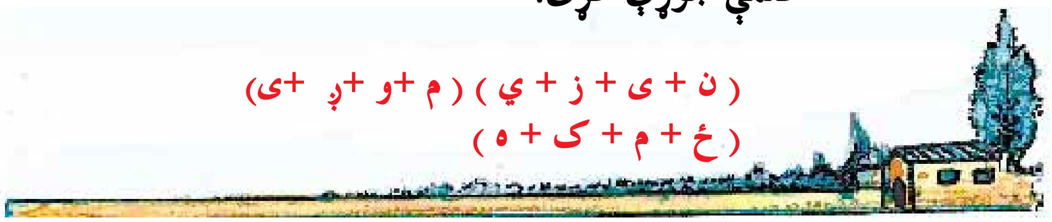

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه ویشتم لوست

اتڼ

موخه: دکلمو لوستل ، لیکل او دخپل هېواد له دودونو سره آشنا کېدل دي.

پوښتنې:

(۱) په پورتني انځورکې څه وينئ؟

(۲) آيا تاسو کله اتڼ ليدلی دی؟ که موليدلی وي څه وخت اوچېرته؟

(۳) خلک په کوم وخت کې اتڼ کوي؟

(۴) تاسې کومې دموسيقي آلې پيژنئ؟

اتڼ د افغانانو ملي دود دی. افغانان له اتڼ سره مينه لري.
دوی ملي او تاريخي ورځې په اتڼ کولو لمانځي.
په اتڼ کې ډول او سُرنی غږول کيږي.
ډولچي او سُرنچي د اتڼ نغمې غږوي. او افغانان ورته ښکلی اتڼ کوي.

د لغتونومعنا: ملي – ولسي ، دود – رسم او رواج

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او لاندې ورکړل شوې کلمې دې په تورو واړوي. (افغانان ، اتڼ ، ملي، ډول ، سُرنۍ)
- زده کوونکي دې په چوکاټ کې له ورکړل شوو تورو څخه کلمې جوړې کړي.

ا	ف	غ	ا	ن	= افغان
ډ	و	ل			
س	ر	ڼ	ۍ		
ا	ت	ڼ			
م	ي	ن	ه		

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (اتڼ ، سُرنۍ ، نغمې) کلمې په تورو ووېشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درویشتم لوست

یووالی

موخه: د کلمو لوستل ، لیکل او د یووالي او اتفاق په ګټو پوهېدل دي.

پوښتنې:

١ په پورتنیو رسمونو کې څه وینئ؟

٢ ستاسو په نظر داخلک څه کوي؟

٣ تاسي ته په کور کې څوک کیسې کوي؟

٤ آیا ستاسو کومه کیسه زده ده؟ که مو زده ده خپلو ټولګیوالو ته یې واوروئ؟

یوه سپین ږیري سړي د ځنکدن په وخت کې خپل زامن راوغوښتل. هغوی ته یې د کوچنیو لرګیو یوه ګېډۍ ورکړه ترڅو یې ماته کړي ، ټولو زامنو یې په خپل وار سره دلرګیو پر ګېډۍ خپل زور وکړ. د لرګیو ګېډۍ یوه هم ماته نه کړه.

بیا سپین ږیري سړي ګېډۍ واخیسته او هغه یې خلاصه کړه. یو یو لرګی یې په خپله مات کړ او زامنو ته یې وویل: که چېرې تاسي په خپل مینځ کې اتفاق ولرئ، نوهېڅکله به هم مات نه شئ اوکه چېرې مو په خپل مینځ کې بې اتفاقي پیداشوه،

ماخذ: افغان نشراتي اداره (انا).

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوماغوندې سپین ږیری اوکمزوری به هم تاسو د دې لرګیو پــه ځېر مات او له مینځه یوسي.

د لغتونومعنا: اتفاق – یووالی ، په ځېر – په شان

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې د لوست له متن څخه داسې کلمې پیداکړي چې د (س) توری په کې راغلی وي او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

- زده کوونکي دې له ورکړل شوو تورو څخه کلمې جوړې کړي.

۱ ل + ر + ګ + ي + و = ☐	۴ ا + ت + ف + ا + ق = ☐
۲ خ + ن + ک + د + ن = ☐	۵ ز + ا + م + ن = ☐
۳ م + ا + ت = ☐	۶ س + ړ + ي = ☐

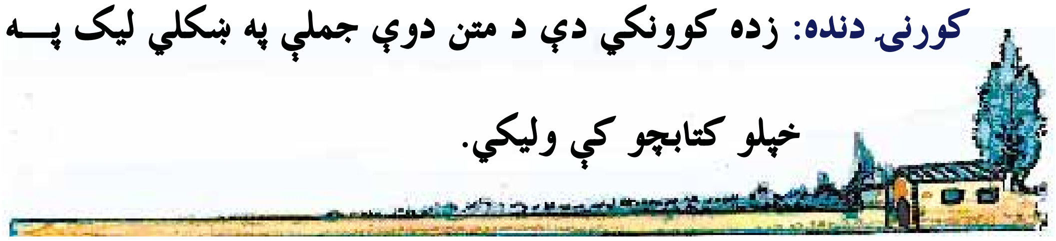

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د متن دوې جملې په ښکلي لیک پــه خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورويشتم لوست

دکال څلور فصلونه(موسمونه)

موخه: دکال پيژندل،دکال دفصلونواو مياشتو د نومونو پيژندل او د دې لوست د مــتن ليکــل او لوستل دي.

پوښتني:

(١) آيا کولی شئ چې په پورتنيو انځورونو کې د اوړي فصل وښيئ؟

(٢) پوهيږئ چې يو کال څو فصله لري؟

(٣) ويلی شئ چې هر فصل څو مياشتي دی؟

(٤) داوړي دمياشتو نومونه کوم دي؟

يوکال څلور موسمه لري. هر موسم ته يې فــصل وايــي لکــه: (پسرلي، دوبی، منی، ژمی) دپسرلي فصل درې مياشــتي دی: وری (حمل) ، غويی (ثور) غبرګولی (جوزا). په دې فصل کې بارانونــه اوري. دوبی هم درې مياشتي دی: چنګاښ (ســرطان) ، زمــری (اسد) وږی (سنبله) په دې موسم کې هوا توده وي.

منی هم درې مياشتي دی: تله (ميزان) ، لړم، (عقرب) ، ليندــدی (قوس) په دې فصل کې هوا ورو ورو سړيږي.

ژمی هم درې مياشتي دی: مرغومی (جدي) ،سلواغه (دلو) کب (حــوت) په دې فصل کې کله کله واوره وريږي.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د چوکاټ تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کړي.

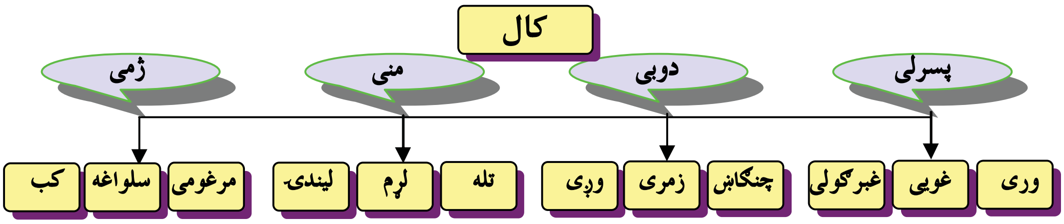

فصل	لومړۍ میاشت	دوهمه میاشت	دریمه میاشت
پسرلی			
	چنګاښ	زمری	وږی
منی			
	مرغومی	سلواغه	کب

دوولس زده کوونکي دې د ټولګي مخې ته راشي او هر زده کوونکي ته دې د یوې میاشتې نوم ورکړل شي او بیا دې هر زده کوونکی دټولګي مخې ته ودریږي او خپل نوم دې په زوره واخلي چې ټول یې واوري او بیا دې د میاشتو په ترتیب ودریږي.

په پای کې دې دریو زده کوونکي په ځای ودریږي چې دکال یو فصل وروښیي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زده کوونکي دې د انځورونو د فصلونو نومونه او د فصلونو نومونه د کرښې په وسیله ونښلوي.

ژمی

منی

دوبی

پسرلی

لومړی فصل

دوهم فصل

دریم فصل

څلورم فصل

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دکال د یوه فصل د میاشتو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه ویشتم لوست

د اونۍ د ورځو نومونه

موخه: د یوې اونۍ د نومونو پېژندل، او د دې لوست دکلمو لوستل ، لیکل او زده کول دي.

پوښتنې:

١ ویلی شئ چې یوه اونۍ څو ورځې ده؟

٢ تاسې د اونۍ نومونه واخلئ؟

٣ تاسې په یوه اونۍ کې کوم کارونه کوئ؟

شنبه ، یکشنبه، دوشنبه، سه شنبه، چهار شنبه، پنجشنبه او جمعه. د یوې اونۍ د ورځې نومونه دي.

مورږ په اونۍ کې شپږ ورځې ښوونځي ته ځو. د جمعې په ورځ ټول خلک رخصت وي. دوی په خپلو کورونو او نورو ځایونو کې خوشحالي اوساعتیري کوي. موږ هم له خپلو کورنیو سره دجمعې په ورځ د سیل ځایونو ته ځو او د ستړیا د لیرې کولو له پاره هلته له خپلې کورنۍ سره مېلې کوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو باندې ووېشل شي او بیا دې د اونۍ د ورځو نومونه په توړو وویشي.

① شنبه (ش + ن + ب + ه)	⑤ چهارشنبه ( )
② یکشنبه ( )	⑥ پنجشنبه ( )
③ دوشنبه ( )	⑦ جمعه ( )
④ سه شنبه ( )	

زده کوونکي دې په ورکړل شوي متن کې داسې بشپړې کلمې پیداکړي چې د(ش) توری په کې راغلی وي اوبیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

① شپږ ____ ② ____ ③ ____

④ ____ ⑤ ____ ⑥ ____

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د اونۍ د ورځو نومونه په توړو وویشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ ویشتم لوست

پسرلی

موخه: دکلمو لوستل ، لیکل او د پسرلي دګټو په ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

١ پسرلی دکال کوم فصل دی؟
٢ په پورتنو انځورنوکې کوم فصل وينئ؟
٣ په پسرلي کې بزګر څه کوي؟
۴ بلبلې او جنچنې چېرې چغیږي؟
۵ شپانه څه شی پیايي؟
٦ تاسې په پسرلي کې کوم کارونه کولای شئ؟

پسرلی د کال لومړی فصل دی، په دغه فصل کې هوا ښه وي، د غرو لمنې او دښتې په شنو بوټو او رنګارنګ ګلانو ښایسته وي، بلبلې او چنچنې په باغونو کې چغیږي او په ونو کې ځالې جوړوي، بزګران په خپلو ځمکو او باغونو کې کار کوي.

د لغتونومعنا: فصل – دکال موسم ، بوخت – لګیا

کوچیان شنو دښتو او د غرو لمنو ته ځي. او هلتـــه ژونـــد کوي، شپانه رمې پیایي، ماشومان د خپلو زده کـــړو لـــه پـــاره ښوونځي ته ځي هرڅوک په خپل کار بوخت وي.

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او هره ډله دې د هغو مېـــوو او نورو شیانو په هکله خبرې وکړي چې په پسرلي کې پیدا کیږي، بیا دې د دریو مېوو نومونه واخلي چې په پسرلي کې پیدا کیږي.

① ______ ② ______ ③ ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دخپلو کورنیو له غړیو سره د پسرلي په ځانګړتیاوو خبرې وکړي او سبا دې خپل نظریات ټولګي والو ته ووایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووه ویشتم لوست

باران

موخه: د باران په ګټو پوهېدل او د دې لوست لوستل او لیکل دي.

پوښتنې:

١ په باراني ورځو کې له څه شیانو څخه ګټه اخلئ ترڅو لانده نشئ؟

٢ دباران له اوبو څخه څه ګټه اخیستل کیږي؟

٣ که باران ونه وریږي څه کیږي؟

بـــارانه ښـــه وریږه
زما پـــه زړه وریږه
ګلونه سمه غـــرکړه
په سمه غـــره وریږه
باران هـــوا پاکوي
باران فضـــا پاکوي
دوړې ګردونه پاک شي
باران دنیا پاکـــوي

(اروابناد روغمن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او بیادې دباران دګټو په هکله خبرې وکړي.

- زده کوونکي دې د شعر له مخې اته (۸) کلمې پیداکړي چې لـــه دریـــو توروڅخه جوړې شوې وي.

① پاک ________ ② ________ ③ ________ ④ ________

⑤ ________ ⑥ ________ ⑦ ________ ⑧ ________

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې له لاندې تورو څخه کلمـــې جوړې کړی. (ب + ا + ر + ا + ن) (و + ر + ی + ږ+ ه)

(ف + ض + ا)

(پ + ا + ک + ه)

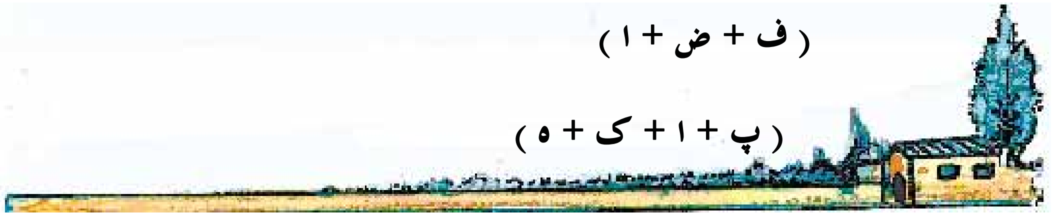

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته ویشتم لوست
د اوبو منابع

موخه: د دې لوست موخه دا ده چې زده کوونکي د اوبو زېرمې (منابع) وپېژني او د هغـو پـه ارزښت پوه شي او دا لوست سم ولولي او ویې لیکي.

پوښتنې:

١ پاکې اوبه چېرې پیداکیږي؟
٢ تاسې د ورځې څو ځلې اوبه څښئ اوپه څه شي کې یې څښئ؟
٣ د پاکو اوبو څښل څه ګټه لري؟

اوبه په ځاه ګانو، کاریزونو، چینو، نلونواو داســې نــورو ځایونو کې هم پیداکیږي، دځاه ګانو، نلونو اوبه پاکې اورنې وي ځکه چې اوبه یې محفوظې وي. که غواړو چې اوبــه پــاکې او صحي شي باید وجوشول شي اوبیا وڅښل شي.

انسانان، څاروي،مرغان، او نباتات اوبوته اړتیا لري. کــه چېرې اوبه نه وي ژوند هم نه کیږي هر سړی باید د اړتیا له مخې په ورځ کې څو ځلې اوبه وڅښي. په پاک ګیلاس کې اوبه څښل ښه کار دی د پاکو اوبو څښل روغتیا ته ګټه رسوي.

د لغتونومعنا: منابع – زیرمې ، رڼې – روښانه ، څاروي – حیوانات

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د لوست متن ولولي او هغه کلمې چې د چوکاټ په تورو پیل کیږي په خپلو کتابچو کې بشپړې کړي.

ن	پ	چ	ا

په ورکړل شویو کلمو کې هغه کلمه چې په متن کې دوه ځلې راغلې وي په تشو ځایونوکې ولیکئ.

١ نلونو ______
٢ ______
٣ ______
٤ ______
٥ ______
٦ ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د لوست له متن څخه دوې کلمې خوښې کړي او بیا دې سباته په تختې باندې په تورو وویشي.

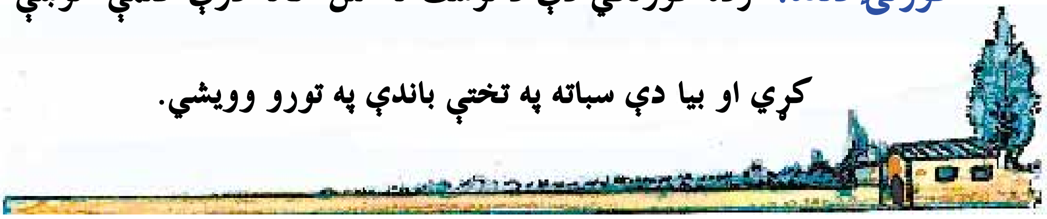

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه ویشتم لوست

لمر

موخه: چي زده کوونکي د لمر د ګټو په ارزښت وپوهيږي. او د لمر شعر سم ولولي او ويې ليکي.

پوښتني:

١ د لمر ګټو په هکله څه پوهيږئ؟

٢ لمر له کوم خواڅخه راخيژي او کوم خواته لويږي؟

٣ مونږ لمر ته ولې اړتيا لرو؟

زه ځلانده لمر يمــه
ښکــلی منور يمــه
* * *
ساړه لــري کومــه
تودوخــه راولمــه
* * *
تياري پسي رڼا يمــه
ملګری د هرچا يمــه
* * *
ګلان راته خنداکوي
ناخي اوموسکا کوي
زه د ژوند خبــريمه
ښکلی منــور يمه

اروانباد محمد عثمان نژند

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې له تورو څخه کلمې جوړې کړي.

۱ ځ+ل+ا+ن+د+ه =		۴ ت+و+د+و+خ+ه =	
۲ ښ + ک + ل + ی =		۵ ر + ڼ + ا =	
۳ س + ا + ږ + ه =		۶ م + و +س +ک+ا =	

زده کوونکي دې په شعر کې داسې کلمې پیداکړي چې له یو وار څخه زیاته راغلي وي.

۱ ______ ۲ ______ ۳ ______ ۴ ______ ۵ ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (ښکلي ، ځلانده ، لمر) کلمې په تورو ووېشي.

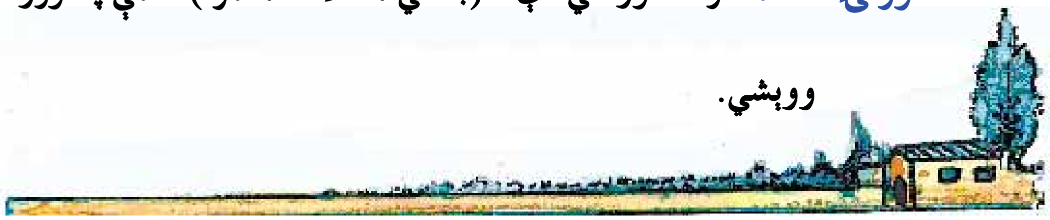

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیرشم لوست

د وخت ارزښت

موخه: د وخت پېژندل، په ارزښت پوهېدل، د وخت نه په سمه توګه ګټه اخيستل او د متن لوستل اوليکل دي.

پوښتنې:

(۱) کله چې په کور کې ياست څه کوئ؟
(۲) آيا د خپلو کارونو د سرته رسولو له پاره له مهال وېش څخه ګټه اخلئ؟
(۳) تاسې د وخت څخه څه ډول ګټه اخلئ؟

ما د ورځنيو کارونو د سرته رسولو له پاره په کور کې مهال وېش جوړ کړی دی. چې د هغه له مخې خپلې دندې لکه: د درسونو لوستل او د کورنۍ دنده چې ښاغلی ښوونکی يې موږ ته راسپاري په منظمه توګه سرته رسوم. همداراز د کور په چارو کې هم برخه اخلم او له خپلې کورنۍ سره مرسته کوم. زه په ټاکلي وخت د تلويزيون خپرونې په مينه ګورم او له هغه څخه خوند اخلم. له هغه وروسته بيا له خپل ګاونډي ملګري سره لوبې هم کوم. زه له وخت څخه پوره ګټه اخلم. او خپل ارزښتناکه وخت خوشې نه تېروم. څوک چې خپل وخت خوشې تېروي په ژوند کې به له نورو وروسته وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرانو زده کوونکو! وخت لکه سره زر دی باید له وخت نه سمه ګټه واخلئ. ترڅو د راتلونکي نېکمرغه ژوند خاوندان شئ.

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي ، هره ډله دې ځان ته یو مهال وېش جوړ کړي او د خپل مهال وېش په هکله دې زده کوونکوته څرګندونې وکړي.
- زده کوونکي دې د لاندنیو تورو څخه کلمې جوړې کړي.

(۱) (ا+ر+ز+ښ+ت) ______ (۲) (م+ن+ظ+م+ه) ______ (۳) (ک+و+ر+ن+ۍ) ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د لوست د متن له مخې څو کلمې غوره کړې اوبیا دې په تورو وویشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو دیرشم لوست

په ځنګله کې اور

موخه: دکلمو لوستل، لیکل او زده کوونکي باید په دې پوه شي چې پیاوړې اراده له مونږ سره مرسته کوي چې په ستونزو باندې بریالي شو.

پوښتنې:

١ په پورتنیو انځورونو کې څه شی وینئ او هغوی څه کوي؟

٢ آیا کوم وخت له کومې ستونزې سره مخامخ شوي یاست؟
اوبیامو ستونزه څه ډول له منځه وړې ده.

٣ تاسي دستونزو د له منځه وړلو له پاره څه کولی شئ؟

په یوه ځنګله کې ډول، ډول ځناورو ژوند کاوه. یوه ورځ ځنګله اور واخیست. ټول ځناور په تېښته شول، خومیږیانو د اور خواته ور ودانګل. پیل له یوه میږي څخه وپوښتل چې تاسو نه تښتئ؟ میږي وویل: نه! موږ غواړو چې اور ووژنو، دمیږي خبرو پیل په سوچ کې کړ، دنورو حیواناتو مخه یې ونیوله او ویې ویل: موږ باید اور مړ کړو! ټولو ورسره ومنله او له سیند څخه یې اوبه راوړې. او اوریې په ګډه مړ کړ. ټول له پیل نه خوښ شول. پیل ته یې سوغات برابر کړ او دهغه کورته یې یووړ خو پیل سوغات ونه مانه او ویې ویل: دا سوغات دمیږیانو حق دی.

ماخذ: په ځنګله کې اور، افغان نشراتي اداره (انا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له هغې ورځې وروسته ټولو ځناورو میرېانو ته درناوی پیــــل کړ. نوګرانو زده کوونکو! پیاوړې اراده له مونږ ســـره مرســـته کوي چې پر ستونزو بریالي شو.

د لغتونومعنا: سوچ– فکر ، پیاوړی – قوي او غښتلی ، ستونزې – مشکلات

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او د لوست له مخې دې اته کلمـــې چې له دریو تورو څخه جوړې شوې وي په خپلو کتابچو کې ولیکي.

① پیل ② ____ ③ ____ ④ ____

⑤ ____ ⑥ ____ ⑦ ____ ⑧ ____

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې داکېسه خپلو دوستانو او یا دکور غړو ته وکړي او بیا دې له دوی څخه وغواړي چې که چېرې د هغــوی کومه کیسه زده وي هغه دې ورته ووایي او سباته دې زده کوونکي په ټولګي کې هماغه کیسه ووایي.

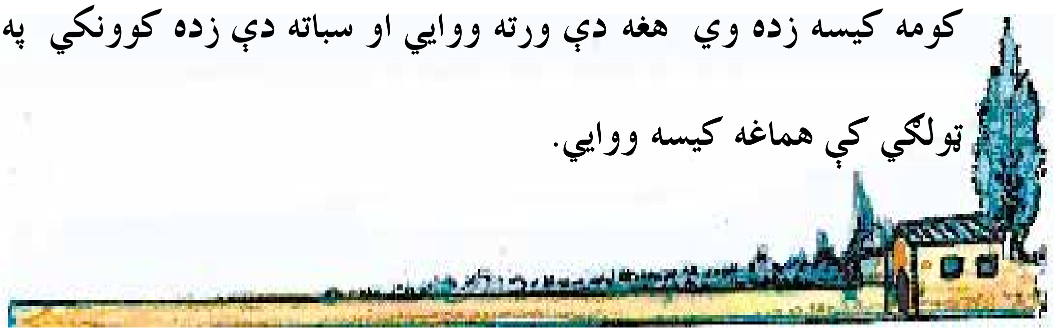

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه دېرشم لوست

خاروي

موخه: دخارويو د نومونو پېژندل،لوستل ،ليکل اود هغو په ګټو پوهېدل دي.

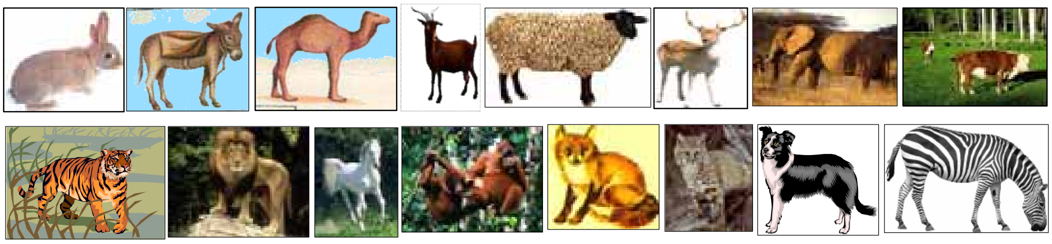

پوښتنې:

١ په پورتنيو انځورونوکې کوم خاروي وينئ نومونه يې واخلئ؟

٢ له کورنيو خارويو څخه کومې ګټې اخلو؟

زمونږ د هيواد خلک ډول، ډول خاروي ساتي لکه: غواوې ، مېښې، آسونه، مېږې ، وزې ، پسونه او نور.

دځينو خارويو له غوښو څخه د خوړلو له پاره ګټه اخلي اوله شيدوڅخه يې مستې، کوچ، شرومبې، غوړي، کرت، پنير، او پوځې جوړوي چې خوړل يې د بدن د روغتيا له پاره ډېر ضروري دي.

دځينو خارويو له پوستکو څخه بوټونه، بکسونه او نور شيان جوړيږي. له وړيو څخه يې غالۍ، ټغر، ليمخې، بنيانونه او داسې نور شيان جوړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو کې دکورنيو ښارويو دګټو په هکله خبرې وکړي.

- زده کوونکي دې د شپږو کورنيو ښارويو نمونه چې له انسانانو سره عادت شوي، وليکي.

۱ ________ ۲ ________ ۳ ________ ۴ ________

۵ ________ ۶ ________

(c) ketabton.com: The Digital Library

زده کوونکي دې په وړو ډلو کې رسمونه له نومونو سره يوځای دکرښې په واسطې سره ونښلوي

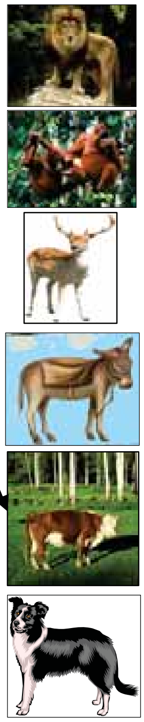

بیزو	آس
غوا	اوښ
خر	سوی
غرڅه	پیل
سپی	ګیدړ
زمری	پړانګ

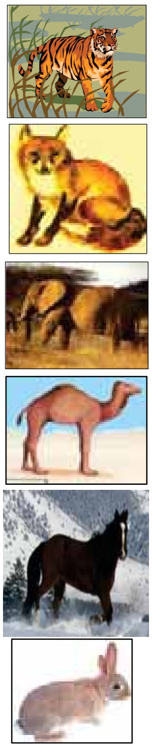

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د هغو ځارويو نومونه په خپلو کتابچو کې وليکي چې د هغوی خوښ دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې دېرشم لوست

مېږه

موخه: د متن لوستل، ليکل په متن کې د متضادو کلمو پېژندل د مېږې د ګټو په ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

(١) په پورتني انځور کې کوم څاروی وينئ نوم يې واخلئ؟
(٢) تاسو مېږه پېژنئ مېږه څه ډول حيوان دی؟
(٣) تاسو پوهېږئ چې له مېږې څخه کومې ګټې اخيستل کېږي؟

مېږه له کورنيو څارويو څخه ده. زموږ خلک دغه څاروي په خپلو کورونو کې ساتي. د دغه څارويو روزنه ډېرې ګټې لري. له غوښو څخه يې دخوړلو له پاره ګټه اخلو او له شيدوڅخه يې کوچ، رش، پنير، مستې، غوړي اوکرت لاس ته راځي چې خوړل يې د بدن د روغتيا له پاره ډېره ګټه لري. همدارنګه له وړيو څخه يې، غالۍ، ټغرونه، او د اغوستلو توکي تر لاسه کيږي. له پوستکو څخه يې ډول ، ډول بوټونه، بکسونه، خولۍ او نورشيان جوړيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- دهرې ډلې زده کوونکي دې د مېړو په باره کې د سترګو لیدلي حالونه بیان کړي.

- زده کوونکي دې د مېړو له شیدو، غوښو، وړیو او پوستکي څخه دګټې اخیستلو لارې دټولګي په مخکې ووایي.

- زده کوونکي دې د لوست په متن کې دري داسې کلمې پیداکړي چې په (غ) توری پیل شوی وي.

- زده کوونکي دې د لاندې چوکاټ متضادې کلمې دکرښې په واسطه ونښلوي.

ډېرې	لږ
ګټې →	تاوان
روغتیا	ناروغي

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د مېږې د شیدو په باره کې یوه جمله په خپلو کتابچو کې ولیکي.

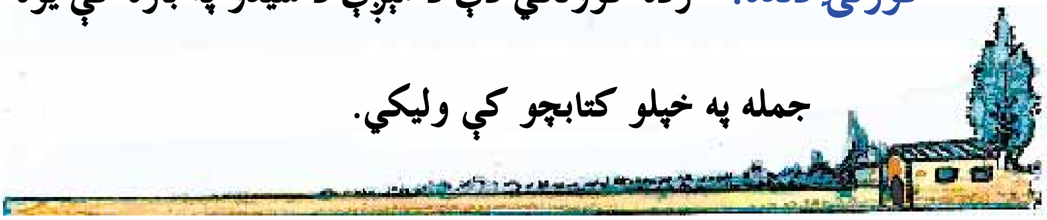

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور دیرشم لوست

ټوکه

موخه: کیسه وپېژني دکیسې اوریدل، بیرته ویل، او دکیسې لیکل او لوستل دي.

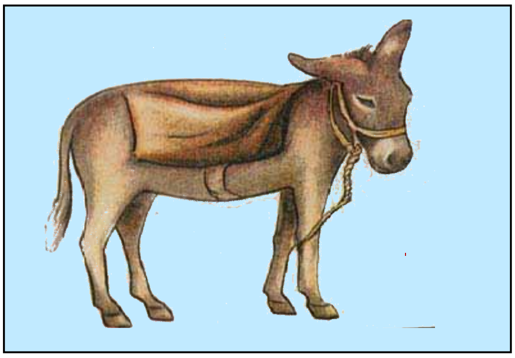

پوښتنې:

(۱) په پورته انځورکې څه شی وینئ؟

(۲) که دچا کومه کیسه زده وي خپلو ټولګیوالو ته دې ووایې؟

(۳) تاسو ته په کور کې څوک کیسې کوي؟

د یوه سړي خر ورک شوی و. خلکــو ورتــه د زړه ډاډ ورکاوه چې خیر دی مه خپه کیږه ته دې ژوندی وې. بل خر به پیداکړې. سړي وویل: زه هم دغه شکر کومه چې زه نه وم پرې سپور. که زه چېرې په خره سپور وای، زه به هم ورک شوی وم. خلکو وخندل. ده ورته وویل: زماخر ورک شوی دی او زه وروپسې خپه یم اوتاسې خاندئ. دا خو انصاف نه دی.

ماخذ: افغان اساسي قابلیتونه دپښتوله پاره د زده کړې لازمي مواد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ورو ډلوکې له خره څخه دکار اخیستلو مثالونـــه پیداکړي.
- بیا دې د دې مثالونو څخه لنډې کیسې جوړې کړي لکه: خربار وړي،
- زده کوونکي دې داسې څلور کلمې پیداکړي چې د(خ) توری ولري.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د خپلو کورنیو له غړو څخه دبار وړونکو حیواناتو په هکله د یوې خاطرې غوښتنه وکړي او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

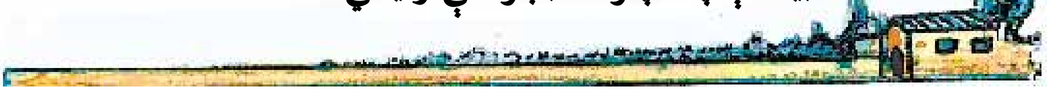

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه دیرشم لوست

الوتونکي مرغان

موخه: د مرغانو پېژندل، د مرغانو ژوند اوګتې، او د مرغانو د نومونو لیکل او لوستل دي.

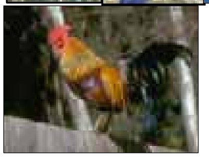

پوښتنې:

١) په پورتني انځورونو کې کوم مرغان وینئ؟ نومونه یې واخلئ؟

٢) آیا تاسې هم په خپلو کورونو کې مرغان ساتئ؟ که یې ساتئ کوم مرغان؟

٣) تاسې پېژنئ چې لامبو وهلی شي؟

زمرۍ په هېوادکې ډول ، ډول الوتـــونکي مرغـــان لکـــه:
لګ لګ، زاڼې، زرکې، سیسی، هیلۍ ، چرګان ، بتې، خلتـــومې
چرګ (پیل مرغ)، بانبه، کارغه، چنچنې او داسې نور پیداکیږي
چې ځینې یې په غرونو کې اوسیږي او ځینې نور بیا په ځنګلونـــو
کې ژوند کوي. زمرۍ خلک ځینې الوتونکي مرغان پـــه خپلـــو
کورونو کې هم ساتي او د هغو په روزنه بوخت وي.
او د ځینو مرغانو له هګیو او غوښو څخه ګټه اخلي. نوځکه
د زیاتې پاملرنې وړ دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې دکورنيوچرګانو دګټو په باره کې له يوبل سره خبرې وکړي.
- په ډلو کې انځورونو له مناسبو نومونو سره په کرښو ونښلوئ.

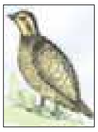

ډينګ

طوطي

کارغه

بابنه

کوتره

زرکه

خلتومی چرګ (پيل مرغ)

هيلۍ

ګل سر

طاوس

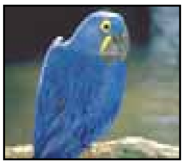
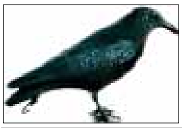

- دڅلورو کورنيو مرغانو، نومونه وليکئ:

(۱) ______ (۲) ______ (۳) ______ (۴) ______

کورنۍ دنده: **د دريو سارايي الوتونکو مرغانو نومونه، په خپلو کتابچو کې وليکئ.**

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ دیرشم لوست

سوی

موخه: د سوېي د متن سم لوستل، لیکل او د سوېي پېژندل دي.

پوښتنې:

(۱) په پورتني انځورکې کوم ژوی وینئ؟

(۲) دسویې غوږونه دکوم حیوان په څېر دي؟

(۳) آیا پوهېږئ چې دغه ژوي څه شیان خوري؟

د سوی شکل ته پام وکړئ ، هغه د یوه بوټي لاندې ناسته ده. وګوره د هغه د پوستکي رنګ، د وچو پاڼو او ښاخونو د رنګ په څېر دی.

هغه یوه شوی ده، چې یو ژوی غواړي دی ښکار کړي هغه په ځغاسته راغلی او دیوه بوټي لاندې پټه ده، ترڅو دی ونه ویني د هغه غوږونه اوږده دي. سوی د بوټو بېخونه او شنه وابنه خوري. هغه د ونو په بېخونو او دځمکو په سوړو کې ځان ته کور جوړوي. ځیني کورنۍ یې په خپلو کورونو کې هم ساتي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د لوست له متن څخه درې کلمې پیداکړي چــې د (و) توری یې په پیل، منځ او پای کې راغلی وي. داکلمې دې بیا په خپلو کتابچو کې ولیکي.

① ______ ② ______ ③ ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د سوی په باب یــوه کیسه پیداکړي او بله ورځ دې خپلو ټولګیوالو ته ووايي.

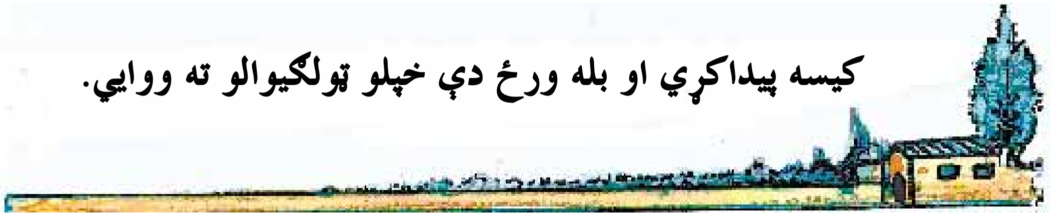

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووه دېرشم لوست

کورني چرګان

موخه: دکورنیو چرګانو پېژندل، د هغو روزنه او ګټې او د هغو د نومونو لیکل او لوستل دي.

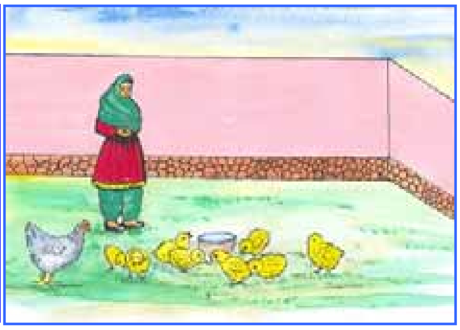

پوښتنې:

(١) په پورتني انځورونو کې څه شی وینئ؟

(٢) ویلای شئ چې له کورنیو چرګانو څخه کومې ګټې اخیستل کیږي؟

(٣) آیا تاسې په خپلو کورونو کې چرګان ساتئ؟ که یې ساتئ د هغو څه ډول پالنه کوئ؟

زموږ خلک په خپلو کورونو کې چرګان ساتي او د هغو روزنه کوي. له کورنیو چرګانو څخه هګۍ تر لاسه کوي او هم یې له غوښو څخه ګټه اخلي.

ځینې خلک بیا د چرګانو د روزنې له پاره فــارم جــوړوي. چرګان په فارم کې ښه روزل کیږي، او ډېره ګټه ترې لاس تــه راځي. باید پام وشي چې دکورنیو چرګانو د استوګنې ځای پاک وساتل شي، خواړه او اوبه یې هم پاک وي ترڅو ناروغه نه شي.

د لغتونومعنا: فارم – دچرګانو د روزلوځای ، استوګنې – د اوسیدو ځای

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- ګرانو زده کوونکو! له چوکاټ څخه متضادې کلمې پیداکړئ اوپــه لیکه یې ونښلوئ.

۲ ښه	خرڅ کړي
۲ ډېر	بد
۳ ګټه	لږ
۴ واخلي	زیان

- له متن څخه څلور کلمې د کرښو په تشوځایوکې ولیکئ چې په (و) ختم شوي وي په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

۱ ______ ۲ ______ ۳ ______ ۴ ______

کورنۍ دنده: **ګرانو زده کوونکو! په خپله خوښه د یوه ښاروي نوم په خپلو کتابچو کې ولیکئ.**

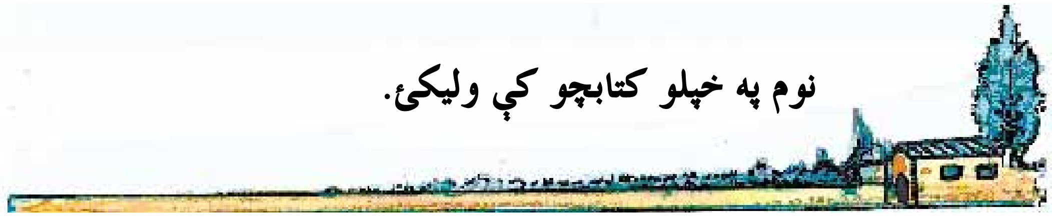

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته دېرشم لوست

د شاتو مچۍ

موخه: زده کوونکي باید د شاتو مچۍ وپېژني او د هغو په ګټو او ارزښت پوه شي اوهـــم د دې لوست د متن ليکل او لوستل دي.

پوښتنې:

(١) په پورتني انځور کې څه شی وینئ؟
(٢) تاسو کله دشاتو مچۍ لیدلې ده؟ هغه څه ډول مچۍ ده؟
(٣) دشاتو مچۍ څخه څه شی لاس ته راځي؟
(۴) دشاتو مچۍ چېرې ژوند کوي؟

دشـــاتو مچمـــــــچۍ
داروده ستـــالکـــــــۍ
خوږه ده ســـتا کوډۍ
ښایستـــــــه دې کورنۍ
ټولــــنه دې کـــمکۍ
کارګره ښایســــتګۍ
یووالي کـــې خواږه
بیلـــــــوالي کې ترخه

اروابښاد روغمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې دلاندې کلمو متضاد شکل له چوکاټ څخه پیدا او دکلمو ترڅنګه دې ولیکي

– خوږه ________	یووالی ______
– ښایسته	

بدرنګه
بېلوالی
تریخ

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دشاتو او مچۍ کلمې په خپلـــو کتابچو کې په تورو تجزیه کړي لکه شات (ش+ا+ت).

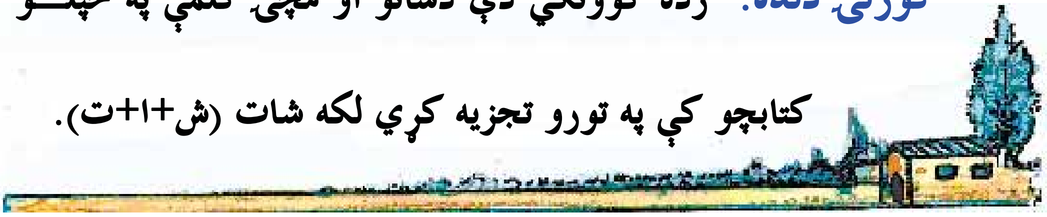

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه دېرشم لوست

مېوې او د هغو ګټې

موخه: د مېوو پېژندل، دمېووېه ګټو پوهېدل او د مېوو د نومونو لیکل او لوستل دي.

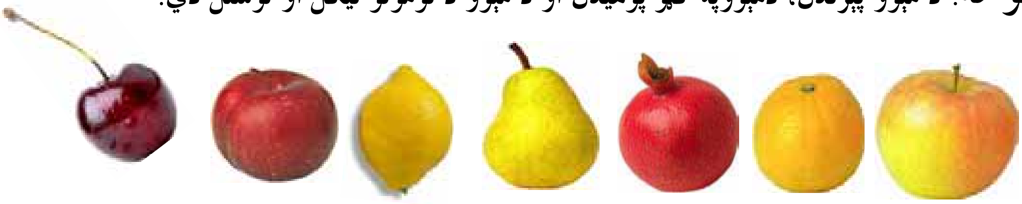

پوښتنې:

١ په پورتنیو انځورونو کې کومې مېوې وینئ ؟

٢ تاسې څو ډوله مېوې پېژنئ نومونه یې واخلئ؟

٣ تاسې په خپل کور کې څه ډول مېوه لرونکې ونې لرئ؟

۴ ویلاى شئ چې کومې مېوې وچېږي؟ نومونه یې واخلئ؟

زموږ هېواد قسم، قسم مېوې لري. لکه: انګور، منې، ناک، شفتالو، زرد آلو، آلوبالو، ګیلاس، بهې، ختکې، هندوانې، انځر، بادام، انار او داسې نور.

مېوې باید له خوړلو نه مخکې په پاکو اوبو ومینځل شي او بیا وخوړل شي دناپاکو مېوو خوړل ناروغي پیداکوي. دپاکو مېوو خوړل روغتیا ته ډېره ګټه لري او دانسان بدن غښتلى کوي، موږ باید دمېوه لرونکو ونو ښاخونه مات نه کړو. او دخداى تعالى د دغه لوى نعمت په ارزښت پوه شو.

لغتونه، معنا: قسم قسم – ډول ډول – غښتلى –قوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې د تازه مېوو نمونه واخلي او د هغــو رنګونــه دې ووايي.
- هره مېوه چې په رسموکې وينئ نوم يې په خپلو کتابچو کې وليکـــئ لاندې مثال وګورئ:

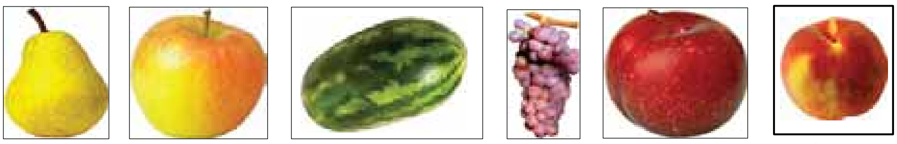

- په چوکاټ کې نامکملې کلمې دليکې په وسيله له تورو سره ونـــښلوئ چې بشپړې شي.

آ	نه
ز	ک
هـــ	نګور
ا	ندوانه
نا	الو
مـــ	ردالو

(c) ketabton.com: The Digital Library

- زده کوونکي دې دمتن له مخې ددریو مېوو نومونه پیداکړي چې په پــای یا مینځ کې یې د (و) توری وي.

- زده کوونکي دې د چوکاټ له مخــې دکلمــو ضــد پیــداکړي او بیــادې دکلموترڅنګه ولیکي.

۱ ډېر	________	زیانمن
۲ ګټور	________	لنده
۳ وچه	________	لږ

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د هغو مېوو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکي چې ددوی خوښیږي.

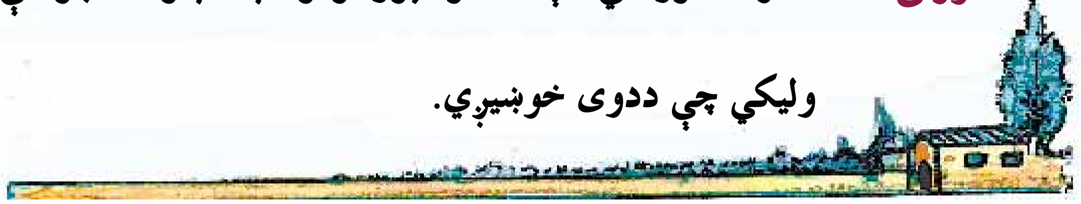

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلوېښتم لوست

انګور

موخه: دانګورو د ډولونو پېژندل، د انګورو دګټو په هکله معلومات ورکول، د متن لوســـتل او لیکل دي..

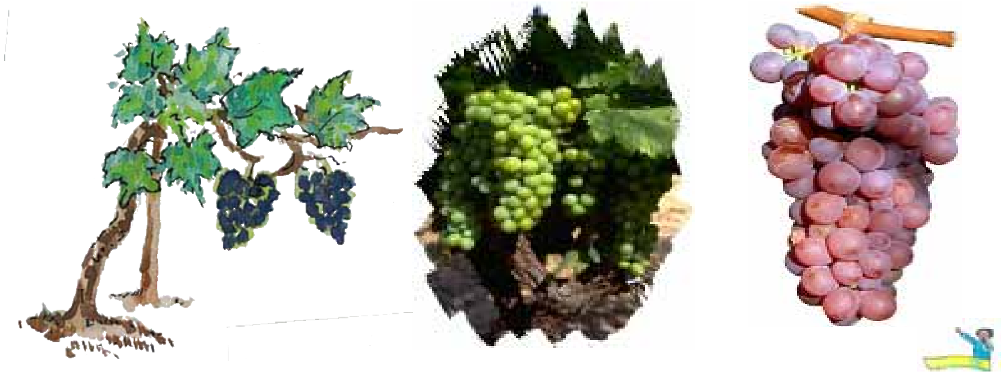

پوښتنې:

(۱) په پورتنیو انځورونو کې کومې مېوې وینئ ؟

(۲) ممیز پېژنئ له کومې مېوې څخه لاس ته راځي؟

انګور ډېره خوږه مېوه ده. زموږ په هېواد کـــې د انګـــورو باغونه ډېر دي. زموږ خلک د انګورو پالنـــه کـــوي او خپلـــې اړتیاوې له دغې مېوې څخه پوره کوي. دغه مېوه دوه ډوله بوټي لري یو اوږد چې هغه چېله کېږي او بل لنډ بوټي دي. له انګورو څخه دوه ډوله ممیز هم لاس ته راځي یوېې شنه او بل یې ســـره ممیزدي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اومو انګورو خوړل روغتیا ته زیان رسوي. انګور باید له خوړلو څخه مخکې په پاکو اوبو پرې مینځل شي او بیا وخـــوړل شي. د پخو انګورو خوړل بدن ته ډېره ګټه لري.

د لغتونومعنا: اومه – خام ، زیان – ضرر

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو کې لاندې کلمې په تورو ووېشي.

خوږه ـــــ انګور ـــــ باغونه ـــــ ممیز ـــــ اومه ـــــ

په چوکاټ کې متضادې کلمې دلیک په واسطه ونښلوئ.

خواږه	روغ
ګټور	ترخه
ډېر	بې ګټې
ناجوړه	لږ

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د(روغتیا، پرې مینځل کلمې په تورو ووېشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو څلوېښتم لوست

سابه

موخه: د سبو پېژندل، له هغو څخه په سمه توګه ګټه اخيستل او د سبو د نومونو ليکل او لوستل دي.

پوښتنې:

(۱) په پورتنيو انځورونو کې کوم سابه وينئ؟ نومونه يې واخلئ

(۲) سابه څوک کري؟

(۳) کوم سابه خام او کوم سابه پاخه خوړل کيږي؟

سابه لکه: ګازرې، کاهو، وړې او اوږدې مولۍ، پالــک، شــنه مرچ، ګندنه، ټيپر، کچالو (پټاټې)، شنه پياز، سره رومي، تور بانجان لېرو، (بينډۍ) او داسې نور دي. سابه زموږ بدن ته غـــذايي مـــواد برابروي. او زموږ بدن ته ډېره ګټه رسوي.

همدا راز د سبو په خوړلو کې بايد ډېر پام وکړو چې مخکې له خوړلو څخه په پاکو اوبو ښه ومينځل شي او بيا وخوړل شي ترڅـــو ناروغه نه شو. ځينې سابه اومه او ځينې هم پاخه خوړل کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو وويشل شي، بيا دې دخامو سـبو د ګټـو او د مينځلو په لارو چارو ځانونه پوه کړي وروسته دې له هرې ډلې يو تن خپل نظريات د ټولګي په مخ کې وړاندې کړي.

- دلاندې سابو نومونه د انځورونو له مخې په خپلو کتابچوکې وليکئ.

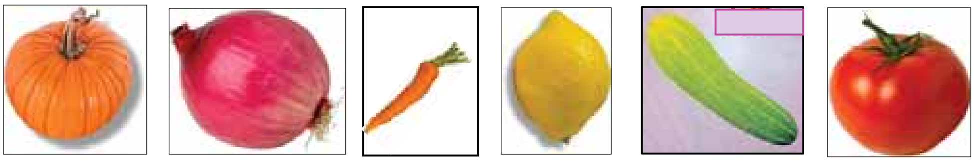

______ ______ ______ ______ ______ ______

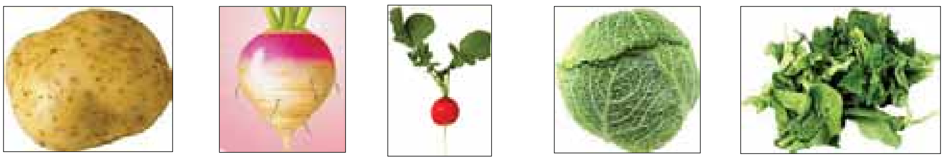

______ ______ ______ ______ ______

- دخلورو سابو نومونه واخلئ چې هم خام اوهم پاخه خوړل کيږي:

(۱) ______ (۲) ______ (۳) ______ (۴) ______

- زده کوونکي دې درې کلمې په متن کې پيداکړي او په کتابچو کـې دې وليکي چې د(پ) په توري پيل شي.

(۱) ______ (۲) ______ (۳) ______

- د سبو نومونه د هغو د رنګونو سره په ليکه ونښلوئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شين	رومي بانجان
سور	ليمو
زېړ	بادرنګ
نارنجي	توربانجان
بانجاني رنګ	کدو

کورنۍ دنده: د لوست له متن څخه هغه کلمې چې د(ن) توری لري په خپلو کتابچو کې وليکئ.

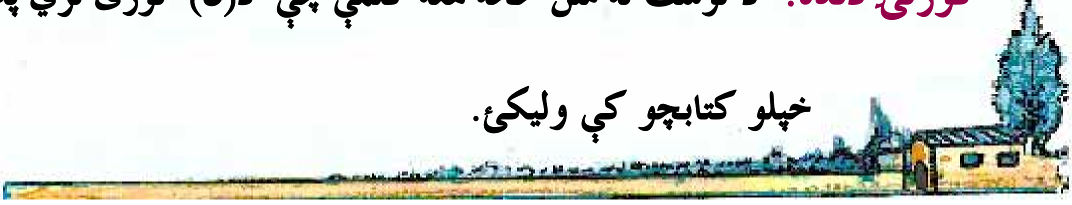

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه څلوېښتم لوست

د مور احترام

موخه:چې زده کوونکي د مور حقونه وپېژني! د مور د حقونو ادا کول او د دې متن سم لوستل او ليکل دی.

پوښتنې:

(۱) پوهيږئ چې ستاسو مور پر تاسو کوم حقونه لري؟
(۲) تاسې دخپلې مور د خدمت په هکله خبرې کولی شئ؟
(۳) تاسې خپلې مورته څه ډول درناوی او احترام کوئ؟

مور زه په خپله غېږ کې روزلی يم، اوله ماسره يې ډېر تکليفونه ليدلي دي. پر ما ډېره مهربانه ده، د ښوونځي له تګ څخه مخکې ما ته د سبا ناری تياروي. زه دخپلې مور او دکورنۍ له نورو غړيو سره دسبا ناری خورم، او بيا ښوونځي ته ځم. کله، کله ماته خوږې، خوږې، کيسې هم کوي چې په ډېره مينه يې اورم اوله هغې څخه خوشحاله کيږم. زه دخپلې مور ډېر درناوی کوم کله چې لوی شوم د هغې خدمت به هيڅکله هېر نه کړم.

دلغتونومعنا: احترام – قدر. تکليفونه – ستونزې، خدمت – چوپړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې د لوست په متن کې داسې کلمې په نښه کړي چې د(م) توری په پيل، منځ او پای کې راغلی وي اوبيا دې هغه کلمې په خپلو کتابچو کې وليکي.

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او له یو بل سره دې دمور په هکله خبرې وکړي او بيادې دهرې ډلې يو زده کوونکی دټولګي مخې ته راشي او دمور په هکله دې خبرې وکړي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (مور، سباناري،کيسې) کلمې په لنډو جملو کې وکاروي.

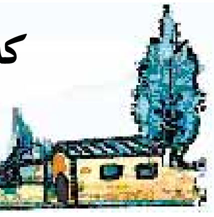

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې څلوېښتم لوست

له ورو سره ټوکې کول

موخه: دکلمو لوستل ، لیکل او د ټوکو له ویلو سره د زده کوونکو مینه پیداکول دي.

پوښتنې:

① آیا ستاسو کومه ټوکه زده ده که مو زده وي هغه ټوکه ووایئ؟

② آیا ستاسو ته په کور کې څوک ټوکې وایي؟

یوه ماشوم په منګي کې خپل ځان ولید، نو سرېې ورته وخوځاوه، هغه هم په منګي کې سر ورته وخوځاوه، ماشــوم پلار ته غږوکړ، بابا په منګي کې څوک دی او ماته خپل ســر ښوروي.

پلار یې چې راغی اوپه منګي کې یې خپل ځــان ولیــد، نومنګی یې پورته کړ او په ځمکه یې وویشت چې په دا غټه تنه له ورو سره ټوکې کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او یو بل سره دې ټوکې ووایي.

  اوبیادې دهرې ډلې یوتن راشي او خپلو ټولګیوالو ته دې یوه ټوکه ووایي.

- زده کوونکي دې دلوست له متن څخه څو کلمې وټاکي چې د(م) په توري پيل شوې وي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې له خپلو کورنیو غړیو څخه ټوکه واوري اوپه بله ورځ دې بیا خپلو ټولګیوالوته هماغه ټوکه ووایي.

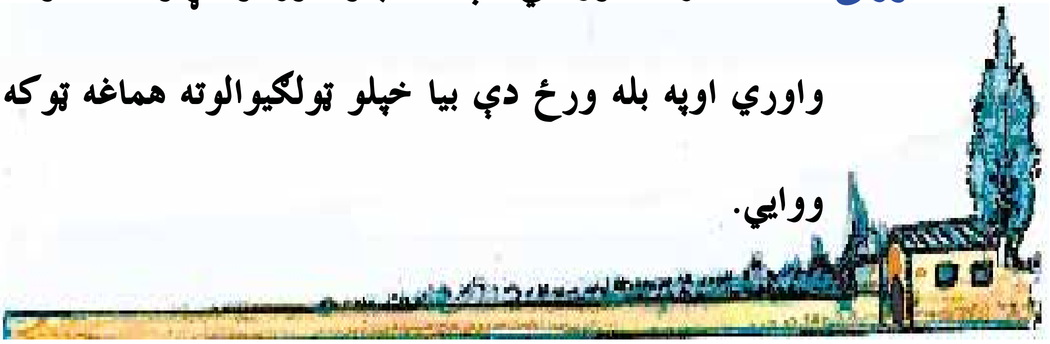

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور څلویښتم لوست

د پلار حقونه

موخه: چې زده کوونکي د پلار حقونه وپېژني ، د پلار حقونه اداکړي.دا متن سم ولولي او ویــې لیکي.

پوښتنې:

١ په پورتني انځور کې څه وینئ؟
٢ تاسې د خپل پلار دخدمت په هکله خبرې کولی شئ؟
٣ تاسې خپل پلار ته څه ډول درناوی کوئ؟
٤ پوهیږئ چې ستاسو پلار پر تاسو باندې کوم حقونه لري؟

پلار دکور مشر دی. پلار دخپلو ماشومانو روزنې ته پاملرنه کوي، او زیار باسي چې د ماشومانو ژوند یې ښه وي، پلار خپلو ماشومانو ته خواړه اوکالي برابروي.

نو پلار پر مونږ ډېر حقونه لري. مونږ باید دخپل پلار خبــرې ومنو، په کارونو کې ورسره مرسته وکړو او دهغه درناوی وکړو، چې له مونږ څخه خوشحاله وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې د لاندې کلمو معنا پیدا او دکرښې په واسطه ونښلوي.

روزنه	احترام
زيار	کومک
ماشومان	اولادونه
مرسته	کوښښ
درناوی	پالنه

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او دپلار دحقونو په هکله دې له یوبل سره خبرې وکړي او بیادې دهرې ډلې یوتن دټولګي مخې ته راشي او دپلار دحقونو په هکله دې نوروته خبرې وکړي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د(پلار، ماشومان، درناوی) کلمې په جملو کې وکاروي او بیادې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

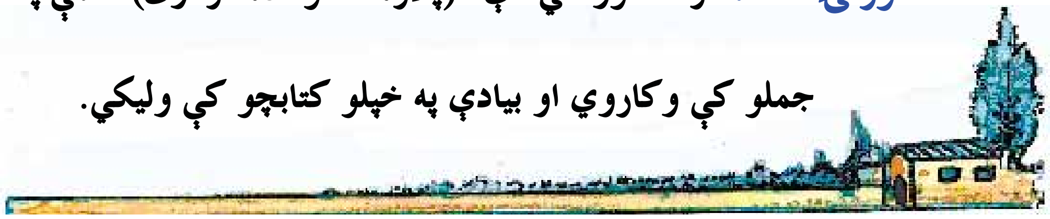

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه څلوېښتم لوست
نظم؟
پلاره

موخه: د نظم پېژندل دي، دنظم اونثر توپير کول له نظم ويلو سره مينه درلودل دنظم لوستل او دنظم ليکل دي.

پوښتنې:

(۱) که ستاسو کوم نظم يا شعر زده وي نورو ټولګيوالو ته يې په خپله ژبه ووايئ؟
(۲) زموږ دلاندې نظم عنوان څه شی دی؟
(۳) په پورتنی انځور کې څه شی وينئ؟

شپه او ورځ لګيا په کار يې مهربـــان ته زما پلار يـــې
يـــې ډوډۍ پـــسې روان ته په ستـــړيانـــه يې دځان ته
يـــا په فکـــر دلباس يـــې تل تر تله پـــه وسواس يـــې
جوړوې موږ لره کور تـــه دراحت موبې غمخور تـــه
په تعليم کې مو بېدار يې
مهربان ته زمـــا پلار يې

اروابناد محمد عثمان نژند

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعاليت:

- زده کوونکي دې دشعر هم وزنه کلمې په نښه کړي اوبيادې په خپلو کتابچو کې وليکي.
- زده کوونکي دې د لاندې کلمو متضاد شکل له چوکاټ څخه پيدا او دکلمو ترڅنګه وليکي.

شپه ______ راحت ______

ورځ ______

شپه
سختي
ورځ

- زده کوونکي دې په وړو ډلو ووېشل شي اود پلار په هکله دې يو له بــل سره خبرې وکړي اوبيا دې د هرې ډلې يوزده کوونکی دټولګي مخې ته راوغوښتل شي او د پلار په هکله دې خبرې وکړي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کــې د(پــلار، مهربانه، لباس، تعليم) کلمې په جملو کې وکاروي.

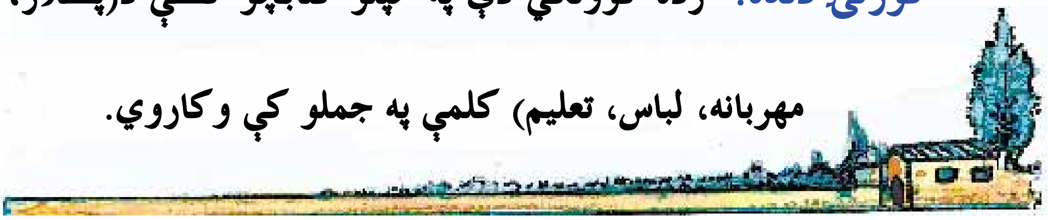

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ څلوېښتم لوست

د ماشوم څنګه درناوی وکړو؟

موخه: د دغه متن لوستل، لیکل او ماشومانوته دسپکوسپورو خبرو نه ویل او د هغوی مـــشوروته درناوی کول دي.

پوښتنې:

١ آیا تاسي په کور کې دکور په چاروکې برخه اخلئ؟

٢ مور او پلار له تاسو سره په کومو کارونو کې مشوره کوي؟

ماشوم ته باید سپکې سپورې خبرې ونه شي (لکه: بې عقله، بې مغزه، جاهله، ناپوهه، خره، شوتې) اوهم بې ځایه نیوکې پرې ونکړو،لکه: ډوډۍ خوړل دې هېڅ نه دي زده.

په داسې حال کې چې (دماشوم زده وي) دماشوم خبروته باید په درناوي غوږ ونیسو، پوښتنو ته یې په ورین تندي ځواب ورکړو او دکور په چاروکې ترې نظر وغواړو دبیلګې په توګه: نن شپه مېلمانه لرو تاسې ووایئ چې دمېلمنو له پاره څه شی پاخه کړو.

دلغتونومعنا: جاهل – ناپوه ، ورین تندی– خلاص تندی، نیوکې – انتقاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې دلوست دمتن هغه کلمې چې د(هــ) توری يې پــه پيل، منځ او پای کې راغلی وي په نښه او په خپلو کتــابچو کــې وليکي.

زده کوونکي دې دلوست دمتن د(درناوي – ماشوم – غوړ) کلمـــې په جملو کې وکاروي.

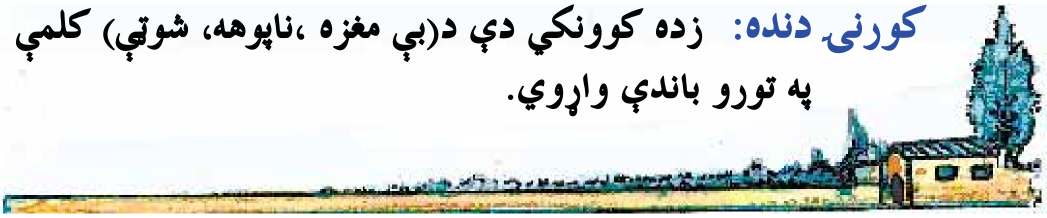

کورنی دنده: زده کوونکي دې د(بې مغزه ،ناپوهه، شوتې) کلمې په تورو باندې واړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووه څلویښتم لوست

ګاونډی

موخه: زده کوونکي باید دګاونډي په حقونو او دهغو په ارزښت پوه شي اودامتن سم ولـــولي او سم يې وليکي.

پوښتنې:

(۱) ګاونډي چاته ويل کيږي؟

(۲) تاسې دخپلو ګاونډيانو له ماشومانو سره څه ډول ناسته ولاړه کوئ؟

(۳) ټول انسانان بايد له يوبل سره څه وکړي؟

سليم زموږ ګاونډی دی. موږ له هغوی سره ښه ناســـته او ولاړه لرو. موږ يو له بل سره مرسته کوو، په غم او ښادۍ کـــې سره شريک يو. ټول ګاونډيان بايد يوله بل سره ښه رويه وکړي. او په خپل منځ کې مينه ولري.

په ښه ناسته او ولاړه کې دګاونډيتوب حق پرځای کيږي.

ماخذ: افغان اساسي قابليتونه ، دپښتوله پاره دزده کړې لازمي مواد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې دلاندې کلمو تش ځایونه دچوکاټ پــه مناســبو او سمو کلمو سره ډک کړي.

ګاونډی ______

ښادي ______

مرسته ______

مینه ______

کامک	محابت	خوشحالي	همسایه
کومک	محبت	خوشهالي	حمسایه

زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او له یوبل سره دې دګاونــډیو دحقونو په هکله خبرې وکړي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د (ګاونډی، مرسته، مینه ، ښادي) کلمې په جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته څلوېښتم لوست

د انسانانو درناوی

موخه: د دغه متن لوستل، لیکل او زده کوونکي باید په دې پوه کړل شي چې ټـول انـسانان د درناوي وړدي.

پوښتنې:

(۱) هغه خلک چې سپین ږیري او مشران دي دهغوی څه ډول درناوی کوئ؟

(۲) تاسې خپلې مور، پلار، ورونو او خویندو ته درناوی کوئ؟

ټول انسانان که ښځېنه دي او که نارینه، که ځوانان دي او که ماشومان د درناوي وړ دي، ښه ماشـــومان او زده کـــوونکي همېشه د ټولو خلکو درناوی کوي.دمشرانو او سپین ږیـــرو پـــه خبرو کې نه لوییږي.

ښه زده کوونکي د مشرانو خبرې مني. په لاره کې دمشرانو څخه مخکې نه ځي، هغه ماشومان او زده کوونکي چې د خپلـــې کورنۍ او خلکو درناوی په پام کې ساتي خلک له هغوی څخه تل خوشحاله وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د لاندې کلمو مفرد شکل له چوکاټ څخه وټاکي

او د جمعې کلمو مخې ته دې هغه ولیکي.

انسانان ______ ماشومان ______

ځوانان ______ مشران ______

انسان	ماشوم	مشر	ځوان

زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او له یوبل سره دې دمشرانو او

سپین ږیرو د درناوي په هکله خبرې وکړي او بیا دې د هرې ډلې

یوتن راشي او دمشرانو د درناوي په هکله دې نورو ټولګیوالوتــه

معلومات وړاندې کړي.

زده کوونکي دې د لوست له متن څخه داسې کلمې وټاکي چې د (ن)

توری دکلمې په پیل،منځ او پای کې راغلی وي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د(انـــسانان، احتــرام، خبــرې،

خوشحاله) کلمې په خپلو کتابچو کې په تــورو بانـــدې

واړوي.

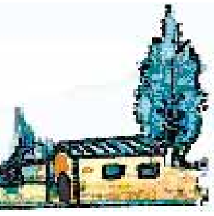

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه څلویښتم لوست

د خبرو کولو ادب

موخه: زده کوونکي باید دخبروکولو په اهمیت پوه شي او دا متن سم ولولي او سم یې ولیکي.

پوښتنې:

۱ کله چې په مجلس کې یو څوک غږیږي تاسو ورته څه ډول غوږ نیسئ؟

۲ دنورو خبروته په سمه توګه غوږ نیول څه ګټه لري؟

د خبرو کولو په وخت کې باید د خبرو ادب وساتل شي. کله چې زموږ ملګری اویا یوڅوک له موږ سره خبرې کوي. موږ باید د هغه خبروته غوږ ونیسو او په خبرو یې ځان پوه کړو. که چېرې څوک له موږ څخه پوښتنه کوي باید په خورا ادب سره د هغه پوښتنې ته ځواب ورکړو. باید د بل چا په خبروکې بې ځایه ورګډ نه شو. او تل دخبرو وار په پام کې وساتو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې د لوست په متن کې هغه کلمې چې د (ب) توری يې په پيل، منځ اوپای کې راغلي وي په نښه کړي اوبيا دې په خپلو کتابچو کې وليکي.

- زده کوونکي دې د لاندې چوکاټ له تورو څخه دکرښې پــه واســطه مناسبې کلمې جوړې کړي.

خـ	ت
وخـ	ی
اد	ړ
ملګر	بت
غو	ب
نو	برو

- زده کوونکي دې په ډلوکې له يوبل سره د خبروکولو د ادب پــه هکلــه خبرې وکړې او بيا دې د هرې ډلې يو زده کوونکی د ټولګي مخې ته راشي او د خبروکولو د ادب په هکله دې نوروته معلومات ورکړي.

کورنۍ دنده: **لاندې کلمې په تورو واړوئ او بيايې په خپلو کتابچو کې وليکئ (خبرې، ادب، ملګري، پوښتنه)**

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځوسم لوست

د سلام کولو ادب

موخه:چې زده کوونکي دسلام اچولو په ادب او د هغو په ګټو وپوهيږي او په عملي توګــه يــې اجرا کړي او د دې متن لوستل او ليکل دي.

پوښتنې:

١ که پر لاره باندې مشران او يا سپين ږيري خلک ووينئ څه ورته وايئ؟

٢ کله چې خپل پلار، مور او يا دکور بل غړى ووينئ ستاسو دنده ددوى په وړاندې څه ده؟

ښه زده کوونکي کله چې ټــولګي تــه ننــوځي خپــل ښوونکي او ټولګيوالو ته سلام کوي کله چې له ښوونځي څخه دکور په لورځي په کور کې خپلي مــور، پــلار، ورونــو او خويندو ته سلام اچوي، همداراز په لاره کې د سپين ږيــرو، مشرانو او ګاونډيانو آداب هم په پام کې ساتي او هغوى تــه سلام اچوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

له لاندي توروڅخه کلمي جوړی کړئ او بیا یې په تشو چوکاټونو کې ولیکئ.

س + ل + ا + م　　ا + د + ا + ب　　م+ش + ر+ ا + ن

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او دسلام اچولو ادب په هکلـــه دې له یوبل سره خبرې وکړي او بیادې ښوونکی دهرې ډلې یـــو زده کوونکی دټولګي مخې ته را وغواړي چې دسلام اچولـــو پـــه هکله خبرې وکړي.

زده کوونکي دې د لوست په متن کې هغه کلمې په نښه کړي چـــې د(م) توری یې په سر، منځ اوپای کې راغلی وي بیا دې په خپلـــو کتابچو کې ولیکي.

کورنۍ دنده: د لوست له متن څخه په خپله خوښه څو کلمې وټاکئ اوهغه په خپلو کتابچو کې په حروفو ولیکئ.

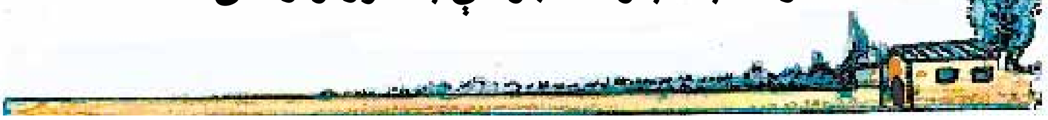

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو پنځوسم لوست
ډوډۍ

موخه: زده کوونکي باید پوه شي چې لومړی غنم کرل کیږي او له غنمو څخه اوړه لاس ته راځي او بیـــا له اوړو څخه ډوډۍ پخیږي او د ډوډۍ د لوست متن لوستل اولیکل دي.

پوښتنې:

۱ په پورتني انځور کې څه شی وینئ؟

۲ تاسو دغنمو دکرلو په هکله څه ویلای شئ؟

۳ له غنمو څخه څه شی لاس ته راځي؟

غنم چې شنـــه شي
لوی شي پاخـــه شي
اوبـــیا اوړه شـــي
خمـــیره بنـــه شي
پـــه تنـــاره شـــي
ډوډۍ خـــواړه شي
خلـــک ماړه شـــي
کارلـــره جوړ شي
وږی چې مـــوړ شي

اروابناد روغمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو کې له يوبل سره دغنمو دکرلو په هکله خبرې وکړي اوبيادې دهرې ډلې يو زده کوونکی دټولګي مخې ته راشي او غنمو دکرلو په هکله دې نوروته معلومات ورکړي.

- زده کوونکي دې دلوست دمتن هم وزنه کلمې په نښه او پـــه خپلـــو کتابچو کې وليکي. لکه شنه – پاخه

- زده کوونکي دې له لاندې تورو څخه کلمې جوړې کړي او دچوکاټ په تشو ځايونو کې دې وليکي.

غ + ن + م	ا+ و + ړ + ه	ډ + و + ډ+ ی	و + ړ + ی

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په کور کې له خپلو مشرانو څخه پوښتنه وکړي چې له اوړو څخه، څه شيان پخيـــږي او بيادې په ټولګي کې نوروته ووايي.

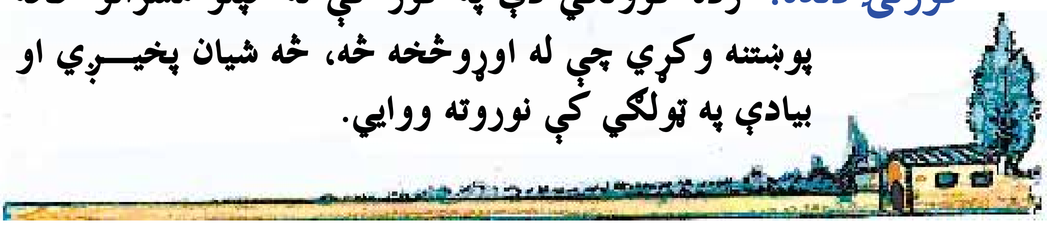

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه پنځوسم لوست

ناولي سابه

موخه:چې زده کوونکي متن ولوستلی شي، ویې لیکی د چټلو او ناپاکو سبو د خوړلو په زیانونو باندې پوه شي.

پوښتنې:

(۱) په پورتني انځور کې څه شیان وینئ خبرې پرې وکړئ؟

(۲) دناولو سبو خوړل سړي ته څه زیان رسوي؟

(۳) تاسې ناولي سابه په څه شي مینځئ؟

یوه ورځ کاهو، ګندنې ته وویل: چې اې ګندنې! ځینې ماشومان زموږ خوړلو ته ډېر هوسیږي او خوشحالي کوي. دوی زموږ په سموخوړو نه پوهیږي. نامینځلي مو د دسترخان په مخ ږدي او په خوړلومو لګیا کیږي.

خو کله چې ددوی په ګېډه باندې لږ درد راشي. سمدلاسه یې مور، پلار او کورنۍ وارخطا کیږي. نو زموږه سپارښتنه دغو نازولو ماشومانو ته دا ده مخکې له دې چې موږ په دسترخان خوړلو ته تیاروي په کار داده چې دوی لومړی پټاس اویا لږه مالګه په اوبو کې حل کړي او موږ پرې ومینځي. کله چې له میکروبونو څخه پاک شو بیا دخوړلو وړګرځو اوپه خوند، خوند د ې موږ وخوري. ترڅو دوی ناروغه نه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او دناولو سبو دخوړلو په هکلــه دې له يوبل سره خبرې وکړي چې دناولوسبو خوړل روغتیا ته زیان لري.

- زده کوونکي دې د لوست په متن کې هغه کلمې چې د(ر) توری يــې پــه سر، منځ اوپای کې راغلی وي په خپلو کتابچو کې وليکي.

- له لاندې ورکړل شويو توروخخه دې کلمې جوړې او په چوکاټ کې دې وليکي.

س + ا + ب + ه

م + ی + ن + ځ + ل + ی

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپله خوښه د هغو سبو نومونه په خپلو کتابچو کې وليکي چې هم اومه خوړل کيږي اوهم پاخه.

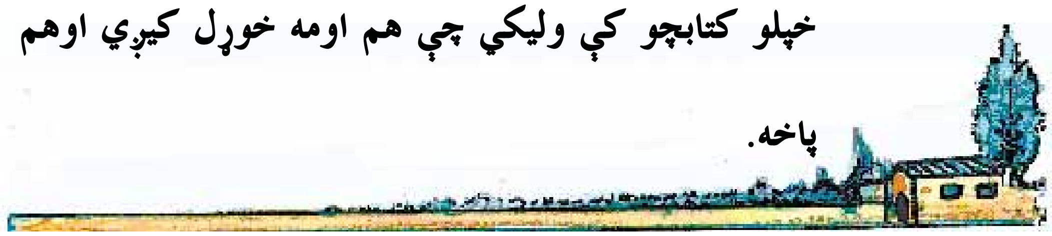

(c) ketabton.com: The Digital Library

دري پنځوسم لوست

روغ پاتې کېدل

موخه: د دې لوست موخه داده چې زده کوونکې دسالم بدن دپاتې کېدو په اړتیا او دهغه په ارزښـــت پـــوه شي اودمتن لیکل اولوستل دي.

پوښتنې:

(۱) په پورته انځورونو کې څه شیان وینئ خبرې پرې وکړئ؟
(۲) تاسې څرنګه کولی شئ چې بدن مو سالم او روغ وي؟
(۳) آیا تاسې پاک خواړه خورئ، پاکې اوبه څښئ اوسپورت کوئ؟ خبرې پرې وکړئ.

د انسان د بدن دروغ پاتې کېدو له پاره مرستې تـــه اړتیـــا لري. ښه خواړه، دپاکو اوبو څښل، سپورت کول، اوپه وخـــت سره خوب کول بدن ته ګټه رسوي. په خوړو کې باید له هر ډول خوړو لکه: غوښې، سابه، نخودو، وریجـــو، مېـــوې او داســـې نوروخخه ګټه واخیستل شي. ښه او مناسب خواړه دروغتیا لـــه پاره ضروري دي.

د پاکو اوبو څښل دخوړو په هضمولو کې پـــوره مرســـته کوي. سپورت کول دانسان دبدن هډوکي او غړي غښتلی کوي. هر انسان په یوه شپه او ورځ کې له ۷ څخه تر ۸ ساعتونو پورې خوب ته اړتیا لري، که غواړئ چې بدن مو روغ وي، نو پورتنۍ خبرې په پام کې وساتئ.

ماخذ: افغان اساسي قابلیتونه دپښتو له پاره دزده کړې لازمي مواد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې دلوست له متن څخه هغه کلمې چې د(غ) توری يې پــه سر، منځ او پای کې راغلی دي په خپلو کتابچو کې وليکي.

- زده کوونکي دې په ډلو وويشل شي او د روغ پاتې کېدو په هکله دې له يوبل سره خبرې وکړي.

- زده کوونکي دې دلاندې پوښتنې سم ځواب پيدا اوپه نښه کړي، کوم شيان دبدن دروغ پاتې کېدو له پاره مرسته کوي؟

الف – ښه خواړه، دپاکو او بوڅښل، سپورت کول او خوب کول.

ب –ډېر خواړه خوړل

ج – خوب نه کول

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د لوست له متن څخه څلور کلمې وټاکي او بيا دې يې په خپلو کتابچو کې په تورو وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور پنځوسم لوست

ماین څه شی دی؟

موخه:چې زده کوونکي ماینونه وپېژني او دهغو له خطروونو څخه ځانونه وساتي.

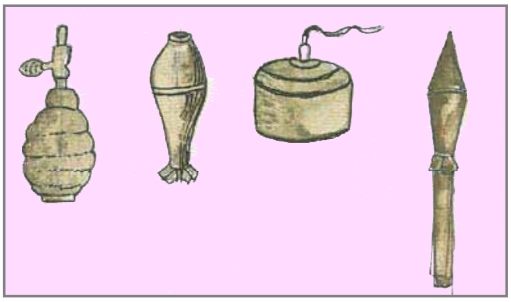

پوښتنې:

(۱) آیا تاسو ماینونه لیدلي دي؟ که مو لیدلي دي خبرې پرې وکړئ؟

(۲) که چېرې تاسې له ماین سره مخامخ شئ څه کوئ؟

ماین یو ډېر خطرناک شی دی. انسانان او حیوانات له منځه وړي. ځینې ماینونه دقلم، ساعت، توپ، رادیو او نورو شیانو په څېر په لارو، سړکونو، پلونو او ویالو کې ځای پر ځای کیـــږي. باید لاس ورنه وړئ ځکه چې هغه چوي او سړی له منځه وړي. اویا مو تپي کوي. هغه ځایونه چې په سره رنګ سره په نښه شوي دي تګ اوراتګ پرې مه کوئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې دلاندې پوښتنو سم ځواب پيدا اوپه نښه کړي.

۱–ماينونه په کومو ځايونو کې موندل کيږي؟

الف: په سيندونوکې   ب: سړکونو کې   ج: په لارو، سړکونو، پلونو او ويالوکې

زده کوونکي دې په ډلو وويشل شي او له يوبل سره دې دماين دخطرونو په هکله خبرې وکړي.اوبيادې دهرې ډلې يو زده کوونکی دټولګي مخې ته راشي اودماين دخطرونو په هکله دې خبرې وکړي.

زده کوونکي دې دلوست په متن کې داسې کلمې پيداکړي چې د(م) توری يې په سر، منځ او پای کې راغلی وي اوبيادې په خپلو کتابچو کې وليکي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (ماين، ټپي، خطرناک) کلمې په خپلو کتابچو کې هېجا کړي.

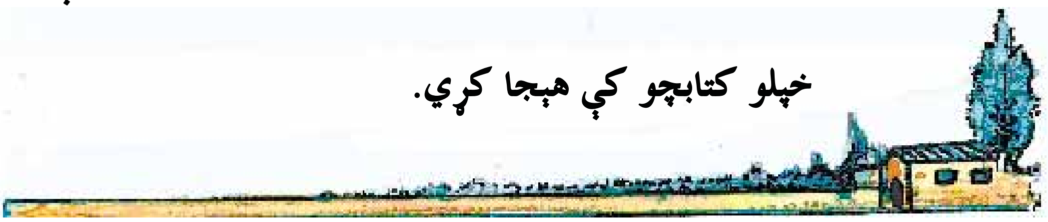

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه پنځوسم لوست

روغتیا

موخه:چې زده کوونکي د پاکۍ په ارزښت او ګټو پوه شي او شعرسم ولولي او سم يې وليکي.

پوښتنې:

(١) پاکوالی څه ګټې لري؟

(٢) که چېرې مور خپل ځان پاک او سوتره ونه ساتو څه پېښيږي؟

(٣) مور څه وکړو چې ناروغه نه شو؟

پاک ساتـــم لاســـونه مې
پاک ساتـــم غاښـــونه مې
پاکـــې جامـــې اغـــوندم
پــاک ســاتم بوټونه مې
پاک خـــواړه اوبه غوارم
پاک ســـاتم ځـــايونه مې
پاک مرغان ښايسته ښکاري
پاک ساتـــم مالونه مــې
پاک ژوندکي خوشحاله يم
پاک دي ټول کارونه مې
ښکلـــې پـــه پاکۍ يمـــه
ګـــل دکــورنۍ يمـــه

اروابښادروغمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې لاندې بې ترتيبه کلمې په ترتيب سره وليکي.

مې، ساتم، پاک، لاسونه ______

- زده کوونکي دې دلاندې کلمو معنا له چوکاټ څخه پیدا او ترڅنګ دې وليکي.

الف: جامې ______
ب: مرغان ______
ج: ښکلی ______

کالي
الوتونکي
ښايسته

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د(روغتيا، لاسونه، غاښونه، خواړه) کلمې په جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ پنځوسم لوست
واکسین کول

موخه:زده کوونکي باید د واکسین د ګټو په ارزښت پوه شي او هم د متن لوستل او لیکل زده کړي.

پوښتنې:

(۱) آیا تاسو خپل ځانونه واکسین کړي دي؟ واکسین څه ګټې لري؟

(۲) واکسین سړی دڅه شي څخه ساتي؟

(۳) تاسې پخپل کلي کې دواکسین کلینیک لرئ؟ او که لرئ خبرې وکړئ؟

واکسین کول ماشوم له یو شمېر ناروغیو څخه ساتي، هغه ماشومان چې واکسین شوي نه وي، ډېر امکان لري چې هغوی د موادو په کمښت یا معلولیت اخته شي، اویا مره هم شي. د واکسین کول د ماشومانو له پاره ډېر ضرور دي.

د واکسینونو ټول ډولونه باید د ماشوم د ژوندانه په لومړي کال کې ولګول شي. میندې اوپلرونه باید کوښښ وکړي چې خپل ماشومان د واکسین کولو کلینیک ته بوځي او هغوی واکسین کړي.

د لغت معنا: معلولیت – عیبجن

ماخذ: افغان اساسي قابلیتونه پښتو له پاره دزده کړې لازمي مواد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو وويشل شي او د واکسين کولو دګټــو پــه هکله دې خبرې وکړي او بيا دې هره ډله خپل نظريات نوروتــه ووايي.

- په ورکړل شوي متن کې هغه کلمې پيداکړئ چې د يو وار څخه زياتې راغلې وي لکه: (واکسين)

- زده کوونکي دې د (واکسين، ماشومان، معلوليت، کلينيک) کلمــې په تورو وويشي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپله خوښه دلوست دمتن څخه خو کلمې وټاکي او هغه دې په تورو وويشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووه پنځوسم لوست

د ځان پاکوالی

موخه: د دې لوست موخه د پاکوالي په هکله معلومات او د هغه ګټې دي او هم د متن لوســتل اوليکــل دي.

پوښتنې:

(١) په پورتنيو انځورونو کې څه وينئ خبرې پرې وکړئ؟
(٢) که غواړو چې تل روغ واوسو نوڅه وکړو؟
(٣) ولې ځان پاک ساتو؟
(۴) که چېرې خپل پاکوالي ته پام ونه کړو څه پېښيږي؟

توريالی او محمود د دوهم ټولګي زده کوونکي دي. دوی ښــه ملګري دي، تل له يوبل سره لوبې کوي، خپل درسونه يوځای لولي. يوه ورځ تورياليـ محمود ته وويل چې محموده! دځان دپاکوالي پــه هکله معلومات لرې؟ هغه ورته وويل: هو! پاکوالی دايمان يوه برخه ده، هرڅوک پاکوالي او روغوالي ته اړتيا لري. دخپل ځان دپــاک ساتلو له پاره لازم دي چې بدن او کــالي هميـــشه پــاک وســاتو. ورروسته له تشناب تللوڅخه خپل لاسونه په صابون پاک پرې مينځو، بايد پام وکړو چې له خوړوڅخه مخکې هم خپل لاسونه پرې مينځو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیا ډوډۍ وخورو، پاکوالی زمونږ بدن تندرسته کوي او له ناروغیو څخه موږغوري.

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او دځان دپاکوالي په هکله دې یوبل سره خبرې وکړي بیادې هره ډله خپل نظریات نوروته واوروي.

- زده کوونکي دې له ورکړل شوو توروڅخه مناسبې کلمې جوړې کړي. (پ – ا – که – و – ا –ل – ی) (ا– ی– م – ا – ن)
(ا – ږ – ت – ی – ا)

- زده کوونکي دې د لوست له متن څخه دوه توریزې او درې توریزې کلمې په نښه کړي او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

کورنۍ دنده: لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې په تورو وویشئ

(لوبې – روغوالی – لاسونه – صابون – پیاوړی)

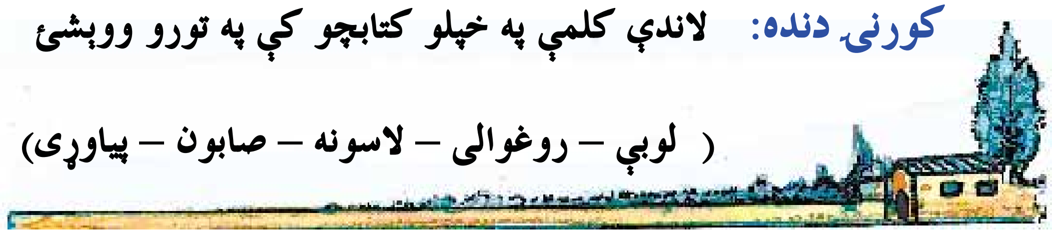

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته پنځوسم لوست

د مخدره موادو زیانونه

موخه: چې زده کوونکي د مخدره موادو په زيان او ضرر پوه شي او هم د متن لوستل او ليکل زده کړي.

پوښتنې:

١ په پورتني انځورکې څه وينئ خبرې پرې وکړئ؟

٢ سګرټ، چرس، نسوار او نور نشه يي مواد ولې بد عملونه دي؟

٣ څوک چې سګرټ، چرس او نسوار څکوي د هغو نه خلک ولې کرکه کوي؟

سګرټ، چرس، نسوار څکول او د نورو نشه يي موادو کارول ډېر ناوړه عملونه دي. لوی خدای (ج) دانسان په دغو ناوړو عملونو نا راضه کيږي، دا عملونه روغتيا ته ډېر زيان رسوي.

د نشه يي سړي څخه هر څوک کرکه کوي. ناســته او ولاړه ورسره نه کوي که وغواړو چې بدن مو روغ او رمټ وي، نو پــه کار دا ده چې سړی له دغو بدو عملونو څخه ځان وژغوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او له یوبل سره دې د مخــــدره موادو نومونه او د زیانونو په هکله خبرې وکړي او بیا دې هره ډله نظریات نورو ته واوروي.

- زده کوونکي دې د لوست په متن کې اته داسې کلمې پیداکړي چې د (س) توری په کې راغلي وي او په خپلو کتابچو کې دې ولیکي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپله خوښه دلوست له متن څخه پنځه کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

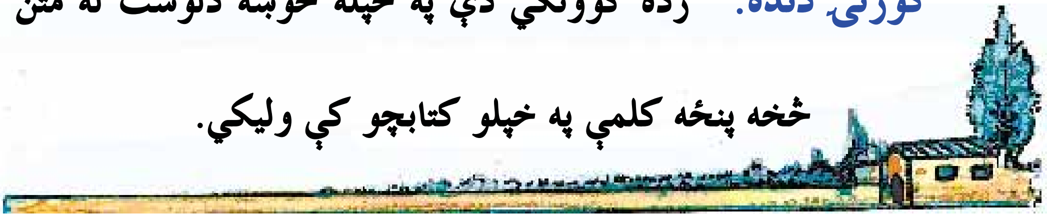

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه پنځوسم لوست

سوله او ماشومان

موخه: د دغه لوست لیکل او د سولې په ارزښت اوارتیا پوهېدل اوپه عمل کې یې پلي کول دي او د دې لوست متن لیکل اولوستل دي.

پوښتنې:

(۱) تاسې له خپلو ګاونډیو او همزولو سره څه ډول ناسته ولاړه کوئ؟

(۲) کله چې ستاسو د دوو ټولګیوالو په منځ کې خپګان پېښ شي د هغه دحل له پاره څه کولی شئ؟

ځدران او د ده ملګري له بېلابېلو ولایتونو اوقومونو څخه دي دوی د یوبل ښه ګاونډیان دي. ځدران له خپلو ملګرو سره لوبې کوي. دی هېڅکله له هغوی سره په لوبو کې لانجې نه کوي.

دده ملګري هم ښه هلکان دي. دوی په خپل منځ کې لکه د یوې کورنۍ دغړو په خبر په روغه جوړه کې خپلو لوبو ته دوام ورکوي او خپل کارونه په ګډې همکارۍ سره سرته رسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې د لاندې کلمو څخه جملې جوړې اوپه کتابچو کې دې ولیکي. (ملګري، ګاونډي، قومونه)

- له چوکاټ څخه دکلمو مفرد پیدا او پر کرښه یې ولیکئ.

قومونه	________	ملګری
هلکان	________	قوم
ملګري	________	هلک

کورنی دنده: زده کوونکي دې د خپلو ښو ملګرویو،و صفت په کتابچو کې ولیکي او جمله دې ترې جوړه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپیتم لوست

زغم (صبر)

موخه:د دغه متن لوستل لیکل او په ټولنیز ژوند کې د زغم اوصبر کولو په ارزښت او اهمیت پوهیدل دي.

پوښتنې:

(۱) په پورتني انځورکې څه وینئ خبرې پرې وکړئ؟

(۲) تاسې دزغم اوصبر په هکله څه پوهیږئ خبرې پرې وکړئ؟

کله کله ماشومان او زده کوونکي په لوبو کې په یوټاکلي شي باندې شخړې اولانجې کوي چې یو په بل باندې بې ځایه تیری کوي. په دغه وخت کې د ماشومانو اوزده کوونکو له پاره په کار دا ده چې د شخړو او لانجو پرځای د زغم او خبرو کولو څخه کار واخلي. او په دې هکله دې فکر وکړي چې شخړه اولانجه بده کارنه دی، زموږ دوستي او ملګرتیا ورانوي، ماشومانو ته په کار ده چې په خپل منځ کې هېڅکله شخړې ونه کړي.

دلغتونومعنا: زغم – صبر او حوصله، لانجه – جنجال کول

دزده کوونکو فعاليت:

- زده کوونکي دې د چوکاټ ورته او هم معنا کلمې د کرښې پــه واســطې ســره ونښلوي.

زغم	ملګرتيا
لانجې	دوستي
تيرى	تيرى
شخړې	زغم
دوستي	شخړې
ملګرتيا	لانجې

- د لوست اصلي مطلب څه شى دى سم ځواب په نښه کړئ:

الف: د زغم او صبر په هکله خبرې اورېدل دي.

ب: په لوبو کې د شخړو او لانجو نه کار اخيستل دي.

ج: د شخړو پرځاى د زغم او صبر نه کار اخيستل دي.

کورنى دنده: زده کوونکي دې له لاندى توروڅخه کلمې جوړې او په خپلو کتابچو کې دې وليکي (ش – خ – ړ – ه) (ز – غ – م) (ص – ب – ر)

(د – و – س – ت – ي)

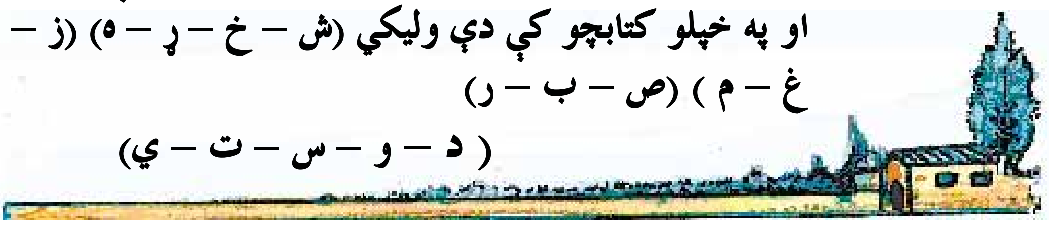

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو شپېتم لوست

رښتيا ويل

موخه:د دغه متن لوستل، ليکل او د رښتيا ويلو په ګټو باندې د زده کوونکو پوهېدل دي.

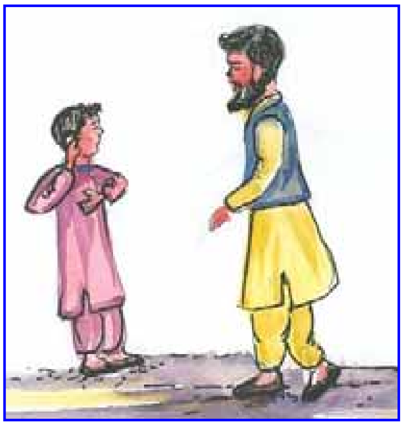

پوښتنې:

١ رښتيا ويل څه ګټه لري؟

٢ د روغجن سړي ولې دخلکو نه خوښيږي؟

لوی الله (ج) د رښتيا ويلو څخه خوشحاله کيږي. څوک چې رښتيا وايي هرڅوک يې په خبرو باور کوي. او په خلکو کې اعتبار پيداکوي. موږ ته لازمه ده چې تل له خپلې کورنۍ، ګاونډيانو او دوستانو سره په رښتيا ويلو ژوند وکړو. اوله دروغو څخه ځان وژغورو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په خپلو ډلو کې په نوبت سره د خپلو هغو دوستانو د ښېګڼو په هکله خبرې وکړي کوم چې رښتیا وایي.

زده کوونکي دې د لاندې چوکاټ له مخې له توررو څخه کلمـې جــوړې کړي.

					ر
وشي	ňا	مه	وغتیا	وښان	ښتیا

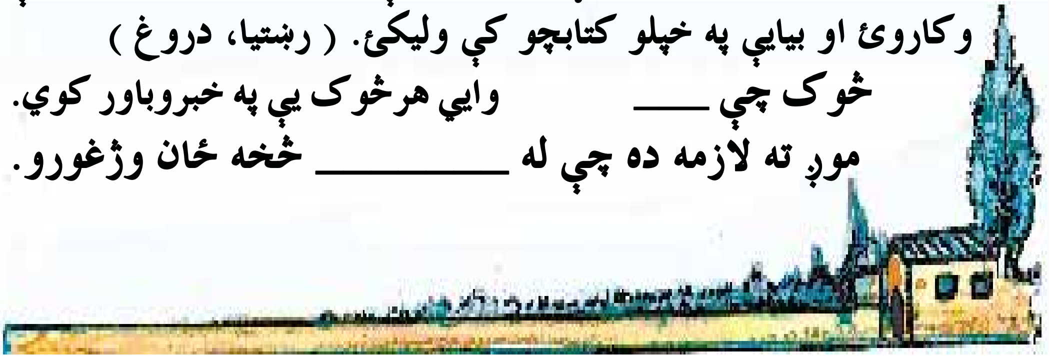

کورنۍ دنده: لاندې درکړل شوې کلمې د جملو په تشو ځایونو کې وکاروئ او بیایې په خپلو کتابچو کې ولیکئ. (رښتیا، دروغ)

څوک چې ____ وایي هرڅوک یې په خبروباور کوي.

مورې ته لازمه ده چې له ________ څخه ځان وژغورو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه شپېتم لوست

دوستي او ملګرتیا

موخه: د دغه متن لوستل، لیکل او د دوستۍ لارې چارې پېژندل دي.

پوښتنې:

١ آیا تاسې دوستان لرئ؟ د هغوی نومونه واخلئ؟

٢ آیا تاسې کوم وخت له خپل دوست سره کومه مرسته کړې ده هماغه مرسته دکیسې په توګه وکړئ؟

٣ دوه دوستان په کوم وخت کې یوله بله سره مرسته کولی شي؟

زړګی او غمی په یوه ټولګي کې درس لولي. دوی یو له بل سره ښه دوستي او ملګرتیا لري. یوه ورځ غمي له زړګي څخه پوښتنه وکړه:

راتلونکې جمعې ته به د تفریح له پاره کوم ځای ته ځو؟

زړګي وویل:

د کلي بڼ ته به ولاړ شو چې د هغه له منځ څخه داوبو ویاله تېره شوې ده هلته به لامبو ووهو. د باغ ترسیوري لاندې به لوبې وکړو او د ډوډۍ خوړلو څخه به وروسته ورو، ورو خپل کورته راشو. غمي د خپل ملګري دخبرې له اورېدو وروسته له هغه سره پرېکړه وکړه چې د راتلونکې جمعې په ورځ به هماغه باغ ته ځو.

د لغتونومعنا: تفریح – ساعتیري، پرېکړه – فیصله

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په خپلو ډلو کې په نوبت سره د ټولګي مخــې تــه راشي او د خپلو ملګرو دښیګڼو په باره کې دې خبرې وکــړي او نور زده کوونکي دې غوږ ونیسي.

د لاندې چوکاټ له مخې له توروڅخه کلمې جوړې کړئ؟

			د
وی	رس	وستان	وستي

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې لاندې کلمې په تورو واړوي.

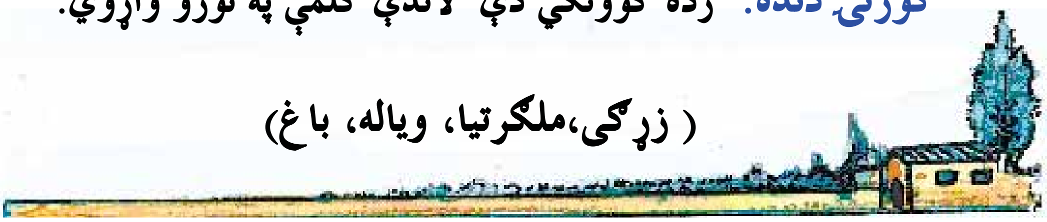

(زړکی،ملګرتیا، ویاله، باغ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دريڅلوېښتم لوست
د ستورو شمېر

موخه: د دغه متن لوستل، ليکل او زده کوونکي بايد پوه شي چې ستوري نه شمېرل کېږي.

پوښتنې:

١ په انځورکې څه شی وينئ؟ څوک خبرې کولی شي؟

٢ تاسو څه وخت په آسمان کې ستوري وينئ؟

٣ پرته له ستورو څخه نور کوم شيان په آسمان کې وينئ؟

يوه سړي له بل نه پوښتنه وکړه چې په آسمان کې څو ستوري دي. هغه ورته وويل چې: (لس لکه) ده ورته وويل: دا سم ځواب نه دی. هغه ورته وويل: نو ورشه ته يې په خپله وشمېره.

کيسۍ

څلور يې اندامونه، څلور يې پښې دي، نور ګرد سره کولمې دي، داڅه شی دی؟ (کټ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او له يوبل سره دې په دې هکله چې د شپې په آسمان کې څه شی ويني خبرې وکړي او بيا دې هره ډله خپل نظريات نوروته ووايي.

- زده کوونکي دې دلوست په متن کې د(س) توری پيدا کړي چې دکلمې په سر، منځ او پای کې راغلی وي بيادې په خپلو کتابچو کې وليکي.

- زده کوونکي دې لاندې کلمې په تورو باندی واړوي
(پوښتنه، آسمان، ستوري، وشمېره)

- زده کوونکي دې دکيسې سم ځواب پيداکړي او بيا دې په خپلــو کتــابچو کــې وليکي.

کورنۍ دنده: له لاندې تورو څخه کلمې جوړې کړئ.

(س + ت + و + ر+ي) (ش + م + ي + ر)

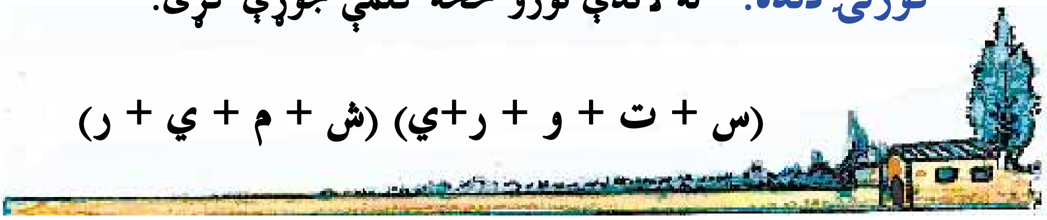

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور شپېتم لوست

میږی او کوتره

موخه:چې زده کوونکي د دې کیسې په لوستلو او لیکلو سره د مرستې په ګټو او ارزښت پوه شي او د اړو خلکو سره دې د خپلې وسې په توان مرسته وکړي.

پوښتني:

١ په پورتنیو انځورونو کې څه وینئ؟

٢ مرسته څه ته وایي؟

٣ د مرستې په هکله خبرې کولی شئ؟

۴ خدای (ج) مه کړه که ستاسو له ټولګیوالو څخه یو له کومې ستونزې سره مخامخ شي تاسو ورسره څه مرسته کولی شئ؟

یوه ورځ یومیږی په ډنډ کې لوېدلی و، لاس او پښې یې وهلې، له اوبونه وتلی نه شو. یوه ښکلې کوتره چې پاس د ونې پر ښاخ ناسته وه. زړه یې پرې وسوځېده، یوه پاڼه یې په منبوکه پرې کړه او په ډنډ کې یې دمیږي مخ ته واچوله. میږی په پاڼه راوخوت او له مرګ څخه وژغورل شو.

بله ورځ هماغه کوتره په ونه کې ناسته وه، ښکاري پټ، پټ راغی، غوښتل یې چې کوتره په ټوپک وولي او راویې غورځوي میږي ته چې د کوترې نیکي او مرسته وریاده شوه، راغی او ښکاري یې په پښه وچیچه، ښکاري ټوپ کړ او کوتره والوته.

ماخذ: میږی او کوتره، افغانستان نشراتي اداره (انا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په وړو ګروپونو وویشل شي او له یوبـــل ســـره دې دمرستې او همکارۍ په هکله خبرې وکړي او بیادې دهرګــروپ یوغړی دټولګي مخې ته راشي اود مرستې اوهمکارۍ په هکله دې نوروته خپل معلومات وړاندې کړي.

زده کوونکي دې د لاندې کلموجمع پیـــدا اودکلمـــو ترڅنګـــه دې ولیکي.

ورځ ______	لاس ______
ډنډ ______	کوتره ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (مېږي، کوتره، ښکاري، نیکي) کلمې په جملو کې وکاروي او بیا دې په ښکلي لیک سره په خپلوکتابچو کې ولیکي.

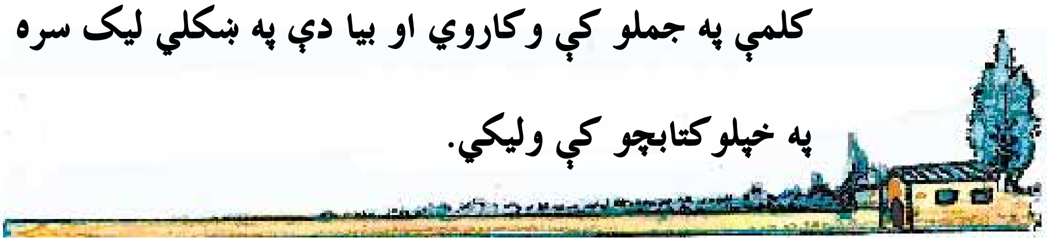

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه شپیتم لوست

ویره

موخه:د دغه متن لوستل، لیکل، دویرې پېژندل او له ویرې څخه ځان ساتل دي.

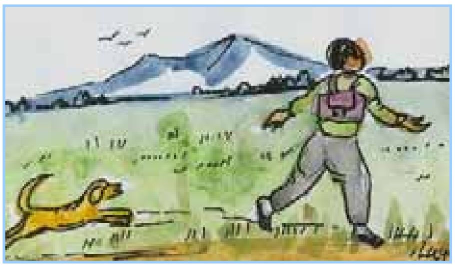

پوښتنې:

(۱) په انځور کې څه شی وینئ؟ خبرې پرې وکړئ اوله انځورڅخه څه احساس کوئ؟

(۲) آیا تاسې له کوم حیوان څخه ویرېدلي یاست؟

(۳) داسې یوڅوک چې ویرېدلی وي تاسو لیدلی دی؟

احمد ښوونځي ته روان و، په لاره کې یې له لـــرې څخــه یوسپی ولید. په ویره دکور خواته را وګرځېده په کورکې یې مور پوښتنه ترې وکړه: احمده زویه! ولې ښوونځي ته نه یې تللـــی؟ احمد ځواب ورکړ: مورجانې! په لاره کې له یوه ســــپي څخــه ووېرېدم.د هغه له ویرې څخه مې نه شو کولی چې ښوونځي تـــه لاړ شم. موریې بیا وویل: زویه سپی غټ و که کوچنی؟ احمـــد وویل: چې نه سپی کوچنی و او ماته یې کتل.

مور یې په خندا شوه او ویې ویل: زوی جانه! سپي ته بـــه دې یوه مړی ډوډۍ اچولې وه هغه به له تاسره آشنا یې پیداکړې وای.

سپیوته چې آزار ونه رسیږي چاته څه نه وایي او ډېر ژر لـــه سړي سره اموخته کیږي اوبیا به هېڅکله ترې ونه وېرېږې.

دلغتونومعنا: سوچ- فکر، پیاوړې – قوی او غښتلی، ستونزې – مشکلات

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په وړو ډلو وویشل شي او د لوست د متن یوه یــوه کلمه دې یوبل ته داملا په توګه ووایي.

- زده کوونکي دې لاندې کلمې په تورو باندې واړوي.

(ویره، سپی، خواب، غټ، کوچنی، ډوډۍ، آزار)

- دلاندې جملو تش ځایونه دچوکاټ په مناسبو کلمو سره ډک کړئ.

احمد ________ ته روان و.	سپی
په لاره کې یې دلیرې نه یو ______ ولید.	ویره
په ______ دکور خواته راوګرځېد.	پوښتنه
په کور کې یې مور ______ ترې وکړه.	کوچنی
احمد وویل: چې نه سپی ______ و اوماته یې کتل.	ښوونځی

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې له لاندې ګډوډو کلمو څخه سمه جمله جوړه کړي.

نه وایي، سپیوته، آزار، چې، ونه رسیږي، چاته،څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ شپیتم لوست

دښمني او دوستي

موخه: د دغه لوست موخه دا ده چې زده کوونکي د متن په لوستلو او لیکلو د دوستۍ په ګټو او د دښمنۍ په زیانونو پوه شي او په دې وپوهیږي چې دوستي نېکمرغي رامنځ ته کوي او دښمني بدمرغي رامنځ ته کوي.

پوښتنې:

١ ویلی شئ چې دښمني ولې ښه کار نه دی؟

٢ څوک چې له بل چاسره خوشې دښمني کوي پایله یې څه ده؟

٣ موږ د دښمنۍ پرځای څه وکړو؟

٤ آیا تاسو خپلو ملګرو سره څه ډول ناسته ولاړه کوئ.

دښمني

موږک پیشو نه تښتي   سپی له زمرونه تښتي
دا دښمني بده ده   دا بد بیني بده ده

دوستي

راستي دوستي ټینګوي   راستي خپلوي ټینګوي
ژوندکې رښتیا وایه تل   راستي ورورې ټینګوي

اروابناد روغمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په وړو ډلو کې د لاندې جملــو تــش ځايونــه د چوکاټ په مناسبو کلمو سره پوره کړي.

دښمن
دوست
سخت
نکوي
خوی
نېکي
زياتوي

- له بدو خبرو، وهلو او ټکولو څخه ________ کول، دوستي زياتوي.
- دوستي د ژوند خوند ______ وي.
- څوک چې ښه ______ لري، ديوازي توب احساس _______.
- د دوست پيداکول _______ کار دی.
- تر نادارن _________ هوښيار ________ ښه دئ.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې ددوستۍ په هکله يوه جملــه وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووه شپېتم لوست

زړه سوی

موخه:د زړه سوي په اهميت او ارزښت پوهېدل او هغه په عملي توګه پلي کـــول او د دې مـــتن لوستل او ليکل دي.

پوښتنې:

(۱) که ستاسې په لاس کې ډوډۍ وي او په خوا کې مو وږوکی ماشوم له لوږې ژاړي څه به وکړئ؟

(۲) که چېرې يوڅوک له يوې پېښې سره مخامخ شي تاسوله هغه سره څه ډول زړه سوی ښودلی شئ؟

يوه ورځ زلمي د بام په سر ګوډۍ الوزوله ناڅاپه له بام څخـــه لاندې راولوېد، اوپښه يې ټپي شوه، ښه شو چې ځمکه سمنټ نه وه که نه له مرګ سره به مخامخ شوی وای. زلمی په ټولو ګران و ځکه چې له ټولو سره يې ښه چلند کاوه. زلمي په ژويو ډېـــر زړه ســـوی درلود. ده به ماشومان نه پرېښودل چې سپي په تيږو وولي. په ګرمۍ کې به يې خټګرانو او مزدورانو ته سړې شړومبې او اوبه وروړلې. زه او مورمې چې خبر شو ژر دزلمي دخبر اخيستلو له پاره هغوی کـــره ورغلو، زموږ نور ګاونډيان چې خبر شول سمدلاسه راغلل او زلمی مو روغتون ته بوته او بستر شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هره ورځ به چې زه دزلمي پوښتنې له پاره روغتون ته تلـــم، هغه ته مې ډاډ ورکاوه وروسته له څو ورځو چې زلمی روغ شو او کورته راغی. ټول ورته خوشحاله شول. ده له ځان سره ژمنه وکړه چې نور به د بام په سر ګوډۍ نه پورته کوي.

نو مونږ ته هم لازمه ده چې په انسانانو او ژويو زړه ســوی ولرو او د اړتيا په وخت کې له يوبل سره مرسته وکړو.

د زده کوونکو فعاليت:

زده کوونکي دې کلمې او يا سمې جملې په نښه کړي لکه:

– زلمی پر بايسکل سپور و چې موټر ووهه. سم ناسم

– زلمي ماشومان نه پرېښودل چې سپي په تيږو ووهي. سم ناسم

زده کوونکي دې د جملې تش ځای په خپلو کتابچو کې ډک کړي.

زلمی د ______ په خاطر په خلکو ګران دی.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دغه کيسه په ياد زده کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهنې ترانه

پـــوهنـــه ده رڼـــــــــا وطـــــن تــــه مـــوښکــــــلا
کتــــــاب او قلــــــــم زمــــــــورِه رهنـــمــــا
پوهنــــه ده رڼا، وطن ته موښـــکلا
کتاب او قلــــم زمــــورِه رهنما

وطــــن زمـــا يې ځــــــان له تــــانه شــــم قربـــــان
تـــــه وينــــه دافغـــــــان تـــــه لــورِ پــه ټول جهان
پوهنــــه ده رڼا، وطن ته موښـــکلا
کتاب او قلــــم زمــــورِه رهنما

آبـــــاد اوســــــي آبـــــاد وطنــــــه تــــــه شـــي ښـــاد
مـــونــــرِه سرښنــدوپه تــــا اوســــــــــاتو دې آزاد
پوهنــــه ده رڼا، وطن ته موښـــکلا
کتاب او قلــــم زمــــورِه رهنما

تــــه کور يې هـــــم مـــې ګــور تـــــه پلاريــــې هـــم مې مور
تـــــــه زرِه دآســــــــيا او زمــــــا دسترګـــــو تـــور
پوهنــــه ده رڼا، وطن ته موښـــکلا
کتاب او قلــــم زمــــورِه رهنما

تـــــه ننـــــګ يې دآريـــــا او تـــــــاج يې ديمــــــا
ځاريـــرِمــــــــه لــــه تـــــا افغـــــــانستــــــان زمــــا
پوهنــــه ده رڼا، وطن ته موښـــکلا
کتاب او قلــــم زمــــورِه رهنما

محمد مُعین مرسیتال

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library